

MAGYAR LAPOK

* KERESZTÉNY * NAPILAP *

IX. évfolyam, 225 (2509) szám.

Vasárnap

Nagyvárad, 1940 október 20

Gyárfás Elemér

A bécsi döntés nyomán történt határváltozásig ez a név állandóan ott állott lapunk élén, mint főmunkatársunké. A határváltozás kettéválasztotta Erdélyt és elszakította tőlünk Gyárfás Elemért is, kinek lakóhelye ott van a Romániának osztott Küküllő megyében. Ő maga vállalta továbbra is a kisebbségi sorsot odatúl, Romániában, s ha ez bücsűzést is jelent további következményeiben miközöttünk, azért mégis úgy érezzük, hogy nem szakad el az a lelki közösség, melyben egymással lapunk fennállásának egész évtizede alatt voltunk.

Gyárfás Elemér volt az, aki a kereszténység diadalmos világnézetéről az első vezéri szót elmondotta a lap megindulásakor, s mi igyekeztünk hűvek lenni ehhez a vezéri szóhoz, mely ma sem vesztett időszzerűségéből és minden szakadékok fölötti átvivő nagyságából. Sőt, ma tán még mélyebb erejű és még diadalmasabb, mint az évtized kezdetein. Tehát itt van, ebben az időközben és tereken túl emelkedő eszmében az a szellem-erkölcsi kötelék, mely továbbra is összefűz bennünket a mi egykori főmunkatársunkkal.

Meghatottsággal olvassuk azt a beszélgetést, melyet mostani budapesti időzése alkalmával egyik ottani lapfőnökkel folytatott. A romániai magyarság érdekében való munkavállalásról eszölt, s hogy azok lesznek ott tovább a magyarság vezetői, akik legtöbb munkacseréményt, legtöbb elvégzett munkát tudnak kifejtani. Ott igazán nem disz és nem hiú kiemelkedettség, ha valakire részakad a vezetés tisztéje. Ideges körülmények között, gyűlölködő zavarosságban kell helytállani, példát mutatni, néptársaink kétségessését eloszlatni, csüggedésüket komoly elhatározásokká átváltoztatni. Hogy mindez sikerülhesen, avégett az ottani hatalomban levőkre is felvilágosítón kell hatni, indulatos hajlamaikat szelidítően kell befolyásolni, s még a román-magyar nemzetközi viszony megjavításáért is sok-sok elmérgezett állapot kigyógyításán kell dolgozni.

Hála Istennek, a nehéz körülmények között is maradtak odatúl igazi magyar férfiak, akiknek Isten hivatásul adta, hogy ebben az óriási méretű feladatukban megfelelni tudjanak. Gyárfás Elemér is közülök való, s talán leginkább ő az, aki nem csak életözönből, de a legnagyobb öntudatossággal is át tudja tekinteni, mi az ottani magyarság megmentése érdekében a nagy tennivaló. Az ottani magyarság megmentése érdekében is, de azért is, hogy a kettévágtott Erdély ne legyen népek közötti gyűlölet-szakadék, s ne támadjon abból romboló népszennvedélyek tüzhányója, hanem kölcsönös felismerések forrása és további életfolyamata tudjon onnan kiindulni.

Gigászi nehézségek állanak e kívánatos fejlődés útjában, s szinte lehetetlenségnek látszik, hogy ezeket a nehézségeket átküzdeni és lebírni tudják. De minél súlyosabb ez a probléma, annál több embereségi érték és lelki kincs van e sziklatömb alatt. Lehet, hogy csak lassú törmelékkezeléssel lehet elhordani ezt a nagy sziklatömböt, de az bizonyos, hogy ami kőanyag van benne, az mind útépitésre való. Olyan útépitésre, amelyik a népek lelke közötti összeköttetést fogja létrehozni. Így nézve, gyönyörű szép munka az a sok nehézség, amit ott le kell küzdeni. Gyárfás Elemér hírlapi beszélgetéséből éppen azt olvastuk ki a legnagyobb meghatottsággal, hogy ő 56 éves korában is kész erre a küzdelemre, aminek a szépsége csak valami jövődőlátó távolságból csillámlik elő.

Ha külső formák szerint, a különböző állampolgárságok miatt lapunknak bücsűznia is kell nagyvívű főmunkatársától, ez nem jelent bücsűzést szívünk és lelkünk további összetartásához képest. Sőt ez az együttérés, ez a egymás terhére gondolás még erősebb lesz, s még tisztább hangú, mint ahogy a hárfá húrja is zengőbb lesz, ha jobban megfeszítik. A távolságok nem elválasztanak, ha-

Kulturális és gazdasági vonatkozású ügyekről tárgyal az erdélyi értekezlet

Szombaton a mezőgazdaság, a földreform kérdései és szociális problémák szerepeltek a napirenden

Kolozsvárról jelentik: (MTI) Az erdélyi értekezlet, amelyet Teleki miniszterelnök abból a célból hívott össze, hogy közvetlen eszmecserevel ismerje meg az erdélyi élet vezetőinek felfogását, úgy közgazdasági, mint kulturális és gazdasági vonatkozásban, péntek délelőtt kezdte meg tanácskozásait. Délelőtt kulturális, délután pedig gazdasági, ipari, kereskedelmi, mezőgazdasági és hiteléleti kérdéseket tárgyaltak meg. Az értekezleten, amelyen mintegy százan vettek részt, Teleki Pál elnök.

A miniszterelnök megnyitó szavai után, melynek során főként arra kérte az értekezlet résztvevőit, hogy hozzászólásaikban elsősorban ne a mai helyzettel foglalkozzanak, hanem olyan elvi kérdésekkel és gyakorlati javaslatokkal, amelyek messzebb tekintenek és gyümölcsözteszhetők. Szalay Béla miniszter titkár a vallás- és közoktatásügyi kormányzat tervébe vett intézkedéseiről adott tájékoztatást. Majd az értekezlet résztvevői — közöttük Bethlen István és Ravasz László — rámutattak azokra a gyakorlati szempontokra,

amelyeknek figyelembevételét szükségesnek tartják az állami és egyházi iskoláztatás, valamint a mezőgazdasági és ipari szakoktatás és kulturális élet terén.

Teleki miniszterelnök minden felszólalásra azonnal megtette észrevételeit mind a délelőtti, mind a délutáni ülésen, amikor gazdasági kérdések szerepeltek napirenden. Vitéz Gyula y Tibor, a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara főtitkára, mint az Erdélyi Gazdasági Tanács tagja adott ismertetést az erdélyi közmunkaprogramról. Felszólalása után az értekezlet résztvevői az esti órákba nyúló hozzászólások keretében tájékoztatták Teleki miniszterelnököt a különböző kereskedelmi, ipari, közlekedési és hiteléletkérdésekkel kapcsolatos felfogásukról.

Az értekezlet szombaton folytatja tanácskozásait, amikor mezőgazdasági, földreform- és szociális kérdésekkel foglalkoznak.

Péntek délután az erdélyrészi gazdasági tanács is összeült Beldy Kálmán elnöklétével. Az ülésen Teleki miniszterelnök is részt vett.

Bombázzák a japánok a burmai utat

Sanghájból jelentik: A japán repülők pénteken bombázták a burmai út Jünan-tartománybeli szakaszát alig pár órával az út megnyitása után. A bombázás során — mint a délkinai japán hajóraj főparancsnoka jelenti — megrongáltak egy fontos hidat. Bombázták délkeleti Jünantól tíz kilométerre egy gyárüzletet is és tekintélyes károkat okoztak.

Tokióból jelentik: A burmai út bombázásában résztvevő japán repülő jelentése szerint a támadás során ellenállásra seholy sem találtak és már alig észlelhető szállítás. A Jünan város elleni támadás

során egy hadianyaggyárat és más hadianyagberendezést szétromboltak.

A japánok megsemmisítő győzelme egy kétszáz ezer főnyi kínai hadsereg fölött.

Sanghájból jelentik: (Stefani) A japánok Cse-kiangnál megsemmisítő győzelmet arattak egy kétszáz ezer főnyi kínai hadsereg felett. A Stefani a győzelmet nagyrésztben a hármass szövetségnek tulajdonítja, mely kitűnően hatott a japán katonák szemléletére.

Kiéleződött az angol-orosz viszony

Rómából jelentik: A Popolo di Roma Newyorkon át érkezett londoni jelentése szerint ottani diplomáciai körökben a balti hajóknak angol részről történt lefoglalása következtében az angol-orosz kapcsolatok kiéleződésére számítanak. Ugyanezekben a körökben meg vannak győződve

arról, hogy Oroszország már elhatározta a Japánnal való kapcsolatok megjavítását. A japán-szovjet közeledés szoros összefüggésben volna az a szövetséggel, mely a tengelyt és Japánt egybefűzi.

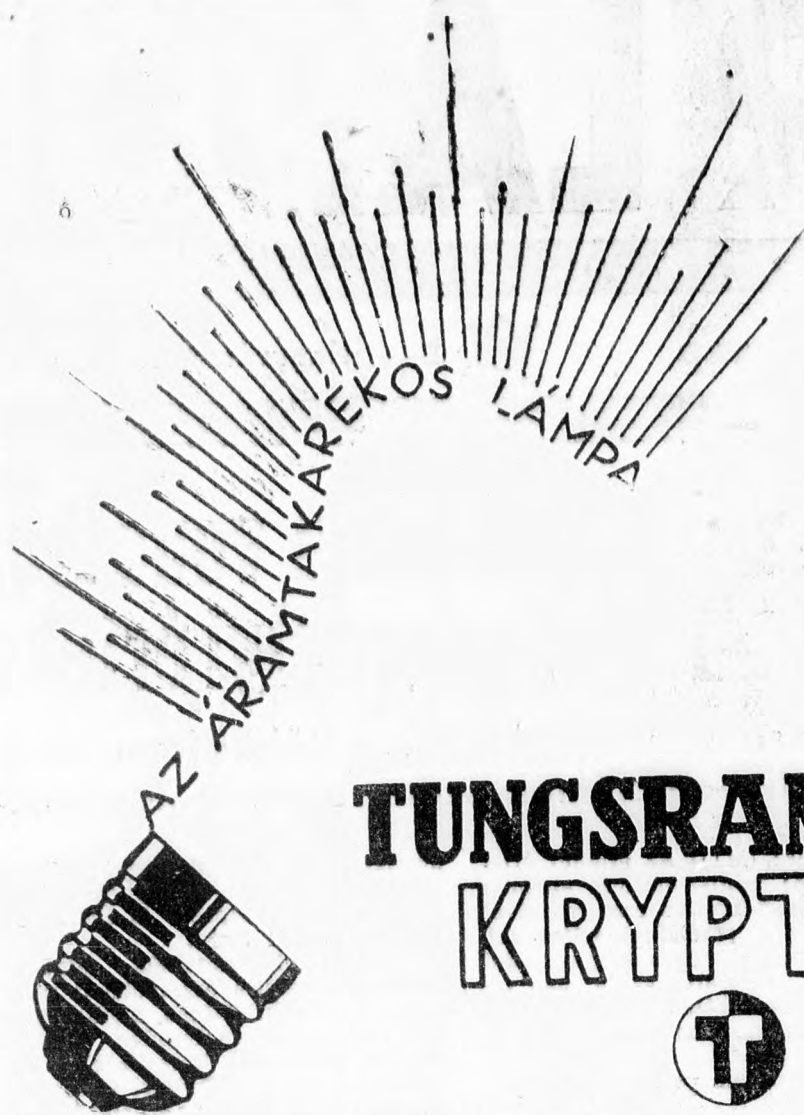
nem még átérzőbbé, még tisztábbá teszik közöttünk a lelki összeköttetést. Imádságos vágygal óhajtottuk, hogy odatúl maradt magyar testvéreinket lelki megnyugvások felé tudja vezetni, s hogy együtt mindnyájan el tudják érni a népszomszédok megbecsülő felismerését is.

Ránk nézve is, az itten felszabadult magyarságra, nagy ítélem az odatúli magyarok munkavállalása. Látnuk az eléjük meredő feladatok óriási nagyságát és százados feltornyosodású nehézségeit. Meg kell rendülőnk annak az elképzelésén, hogy hogyan is fognak ezzel megbirkózni. Es ez a megrendülésünk fel kell, hogy riasszon minden kényelmes álmodozásból, minden apró kötődésre való haj-

lamosságból, minden olyan önfeledtségből, mely csak a visszanyert területek előnyeiben akar osztozkodni. A mi 22 évtizedünk sebmotogatásai sem izlések, mikor odatúl örvénylő sötétben, folyamok hosszúságában, hegységek szakadékaiknak a mélyében nyílnak az új sebek. Egész itten felújult és szabaddá lett magyar közéletünket olyan komollyá, olyan nagyszabásúvá, olyan óriási vonzóerejűvé kell tennünk, hogy azzal mind segítségére lehessünk odatúl szakadt testvéreinknek.

Gyárfás Elemér és az ő társai hangtalanul is, némán is erre a nagy kötelességre figyelmeztetnek minket.

Dr. Paál Árpád.

Búcsúznak a ludovikások

Nagyvárad. Saját tud. A Budapesti Ludovika Akadémia növendékeinek, valamint a műszaki akadémia növendékeinek nagyváradai látogatása vége felé közeledik és a népszerű kadétkok eltávoznak városunkból. Meg akarják azonban hálálni e város lelkes, magyar közönségének úgy a lelkes fogadtatást, mint azt a magyaros vendégszeretetet, amelyben őket részesítették és ezért szombaton, e hó 19-én este 9 óra kezdettel a Katolikus Kör nagytermében búcsúösszejevetelt rendeznek, amelyre a város közönségét szeretettel meghívjuk. Itt említjük meg, hogy vasárnap, 20-án reggel 9 óra 15 perckor a Székessyházban tartandó nagymiséén a Ludovikások énekkara működik közre s erre is meghívjuk a város katolikus közönségét.

Műsoros előadást rendeznek a Ludovikások a szegények javára.

Nagyvárad. Saját tud. A Ludovika Akadémia és a Műszaki Akadémia növendékei a szegények javára hétfőn, október 21-én délután hat órai kezdettel a Katolikus Kör nagytermében műsoros előadást rendeznek. Az előadás műsorán a következő számok szerepelnek: 1. Szent László-himnusz. Éneklé az Akadémia énekkara. Vezényel: Vitéz Szóbi János III. évf. ak. 2. Magyar Miatyánk. Éneklé Schüssler Juci. 3. Csiki bányakódás és magyar nóták. Éneklé Csavary Eva. 4. Műdalok. Éneklé Sándor Edith. 5. Vörösmarty—Egressy: Szózat. Éneklé az Akadémia énekkara. A műsort táncmulatság követi. A rendezőség kéri a hölgyeket, hogy szíveskedjenek a műsoros mulatságon magyar

ruhában megjelenni. Különben az előadásra és az előadást követő táncra minden magyart szeretettel meghív és szívesen lát a rendezőség. Belépődíj pengő.

OSTENDE KÁVÉHÁZ

Budapest, Rákóczi-ut
Estéknként a világhírű
R a j k ó k

Takarékoskodni kell a tűzifával!

Budapestről jelentik (MTI): Teleki Mihály földművelésügyi miniszter nyilatkozott az ország tüzfifaellátásáról és a többi között ezeket mondotta:

— Október 17-ével megkezdődött a tüzeleti évad. A fogyasztók azonban a szükséges

tüzfát eddig nagyrészt nem tudták beszerezni. A fővárosban és az ország más fogyasztó helyein hiányok mutatkoznak. A budapesti tüzfaforgalmazók azt az értesülést szerezték, hogy az idén májustól júliusig olyan nagy forgalmat bonyolítottak le, mint normális években az első őszi hónapokban. Európában jelenleg mindenütt rendkívüli viszonyok vannak s ezekhez alkalmazkodni kell. A tüzfafogyasztást lehetőleg mérsékelni kell és főleg azok, akik el vannak látva tüzifával, ne igyekezzenek még újabb tüzfát beszerezni. A tüzifával takarékoskodni kell. Az államvasutak naponta 700 vagon tüzfát tudnak rendelkezésre bocsátani.

A nagyváradai mozgóképszínházak műsora:

BELVÁROSI: FERJET KERESSEK.
APOLLÓ: KELET FELE.
DORIAN: GÜL BABA.

Minden magyar cipőszükségletét a Páll

cipőárúházban szerzi be,
mert **1, keresztény magyar üzlet**
2, árai a legolcsóbbak
3, a „Páll” cipő márkát jelent

Elegáns női cipők 16 p.-tól, lakk cipők 18 p.-tól! Férfit- és gyermekcipők hasonló olcsó árakban!

Olcsóbban vásárolhat **„Páll”** cipőárúház
mint Budapesten!!! Nagy Sándor-utca 1

A tengely emelni akarja az európai népek életszínvonalát

Rómából jelentik: A Popolo di Roma jelentése szerint Riccardi és Funk olasz, illetve német gazdasági miniszterek egyetértenek abban, hogy a háberú után még jobban ki kell építeni a kompenzációs rendszert. Ebben a rendszerben a márka és a líra vezetőszerepet játszik majd. A tengely Európa népeinek magasabb életszínvonalat akar biztosítani, ezért fejleszteni akarja azok önellátását.

Letartóztatták Calinescu volt kabinetfőnökét

Bukarestből jelentik (NTI): A Codreanu és más vezető legionista meggyilkolása ügyében folytatott vizsgálat során letartóztatták Lobet Calinescu volt kabinetfőnökét és egy zsidó drogistát, aki foszforsavat és vitriolt szállított, mellyel a meggyilkoltak holttesteit leöntötték. Letartóztatták azt a kátonarost is, aki a halotti jegyzőkönyvet aláírta.

Kamatmentes kölcsönért folyamodhatnak a kisiparosok és kiskereskedők

Rajnay tábornok katonai városi parancsnok felhívása alapján a kereskedelmi és iparkamara közli, hogy kiskereskedők és kisiparosok üzletük, illetőleg üzemük zavartalan folytatásának biztosítása, áru- és anyagbeszerzés, megrendelt munkák lebonnyolítása céljából kamatmentes kölcsönért folyamodhatnak.

A szükséges tájékoztatás a kereskedelmi és sparkamaránál szerezhető be s ugyanott terjeszthető elő a kölcsön folyósítására irányuló indokolt kérelmek is.

Féltáru utazási kedvezmény az Országos Protestáns Napok alkalmából

Felutazás október 24-től kizárólag november 5-ig. — Kedvezményes igazolvány az IBUSZ-MAV hiv. menetjegyjirodájában, Mészáros-u. 2 szám alatt kapható.

Szörnyű pusztításokat végez a katalóniai árviz

Barcelonából jelentik: A katalóniai árviz-katasztrófa egyre nagyobb méreteket ölt. A Ter folyó szintje néhány óra alatt több mint négy métert emelkedett és az árviz szörnyű rongálásokat végzett. Húsz perc alatt két ház dőlt romba Torelli községben. Nyolcvan ember a vízbe fullt. A Guell folyón át vezető hid szintén beomlott. Itt tíz ember vesztette életét. A barcelonai hadi körzet parancsnoka, valamint a tartományi hatóságok képviselői az árvíz-sújtotta vidékekre utaztak, hogy irányítsák a mentési munkálatokat.

Kapható minden ORION rádió-kereskedőnél

Megérkeztek az új világmárkás magyar rádiók

Philips, Telefunken, Standard, Orion óriási választék.

Bemutatja:

Bodor László rádió és műszaki szaküzlete

Szent László-tér 1 szám. — 6 és 12 havi részlet.

Bemutatja a „MUSICA” Rácz Ernő cég, Rákóczi-ut 9.

Szombatra virradó éjszaka többszáz német repülőgép bombázta Londont

Berlinből jelentik: (NTI) Szombatra virradó éjszaka a London elleni vállalkozások nagyvonalú támadások voltak. Nagyobb számú igen nehéz bombát is dobtak le, amelyeket eddig csak ritka esetben használtak. Többszáz harci repülőgép tartózkodott London felett és bombáit ledobta a fontos célokra. A ledobott bombák súlya többszáz kilogramm. Az angol védelem viszonylag gyenge volt.

A német főváros felett már négy nap óta nem jelentek meg angol repülőgépek. Holdfényes éjszakákon megkísérik ugyan az eljutást, de visszautazik őket, még mielőtt elérnék a főváros környékét.

Gibraltárból jelentik: (NTI) Az angol hadihajók erős fedezet mellett kifutott az oda csütörtökön érkezett több szállítóhajó három ezer főnyi katonasággal.

Gibraltári hivatalos közlemény szerint minden Gibraltárban tartózkodó 18—41 éves angol állampolgár köteles hadiszolgálatot teljesíteni. Az a benyomás, hogy az angol hatóságok bármely napon nagy támadásra számítanak.

Angol repülőgép legénységét bombázta egy német repülőgép.

Berlinből jelentik: (MTI) Egy német harci

repülőgép azt a feladatot kapta, hogy tegyen jelentést egy dél-angliai repülőgép ellen intézett támadás eredményéről. A repülőgép csaknem teljesen rombadólt repülőgépi épületeket talált. A gép azonnal támadásba kezdett és alig 250 méter magasságból több bombát dobott le, még mielőtt az angol katonák fedezéket találtak volna. A bombák a csapatok kellős közepébe zuhantak.

Londonban naponta átlag tizenegy óráig tart a légi riadó.

Berlinből jelentik: (NTI) Igen megbízható forrásból szerzett értesülés szerint a következő érdekes adatokat állították össze az 1940 szeptember 5-től október 17-ig terjedő időben Londonban elrendelt légi riadók összes tartamáról: Nappal 120 órán keresztül volt riadó, éjszaka a sötétedés beálltától kezdve hajnali szürkületig kerekén 350 órát voltak kénytelenek az óvóhelyeken tölteni a londoniak. Tehát 24 órára számítva ez azt jelenti, hogy a légi riadó átlag naponta 11 óráig tartott.

Szakadatlanul tart a német harci repülőgépek tevékenysége.

Berlinből jelentik: (NTI) Pénteken késő délután német bombázó rajok indultak szakadatlan láncolatban, minden repülőgépről a Csatornán túlra. A gépek ezúttal is, mint minden nap, London és Anglia más fontos ipari városai felé röpültek, hogy bombázzák és tovább rombolják az Anglia fegyverkezését szolgáló nagy üzemeket.

Deutsch Mór és Fiai

férfi, fiú-ruha és bundaneműgyár
Budapest, Károly király-ut 28
(Közp. Városháza)

Eladás nagyban és kicsinyben
Nagymagyarország legrégebbi cége

Dr. Scheffler János a Ferenc József Tudományegyetem kánonjogi tanszékének tanára

A magyar életnek, az egyetemes magyar ügynek mindig voltak olyan munkásai, akik csöndben, rejtekben dolgoztak önzetlenül, akik messzire elkerülték a közéleti érvényesülés zajos, sokszor vásári tülekedését, akik egy emberöltő művét a szellem nagyságával és alázatos fölülével tudták letenni a köz oltárára, akiknek a neve fogalom és élő szimbólum lett a hétköznapiok szürke porából feltekinteni vágyók számára.

Hála érte Istennek, hogy huszéves kisebbségi életünk idején sem maradtunk ilyen gondviselésszerű férfiak nélkül. Sokat panaszkodtunk a közéleti kiválóságok tehetetlenségére, önzésére, a közismert nagy nevek viselőinek magatartására. Ilyenkor csodálkozva kérdezték, hogy kik tartották hát akkor itt a lelket a magyarságban? Nyugodtan feleljük erre a kérdésre: a névtelenség csöndben, rejtekben dolgozók, akik sohasem futkostak elismerések és kitüntetések után.

Ezek közül való dr. Scheffler János is, a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem most kinevezett rendes tanára. Benne igazán az áldozatos, odaadó munkást, a munkájának élő alázatos tudóst érte a nagy kitüntetés. Tulajdonképpen nem is beszélhetünk kitüntetésről. Rátermettebbet, alkalmasabbat nem is találhattak volna erre a nagy fontosságú tanszékre.

Dr. Scheffler János neve és működése jól ismert nemcsak Erdélyben, hanem Csonka-Magyarország területén, sőt külföldön is. Hittudományi tanulmányait a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen végezte „sub auspiciis regis“ kitüntetéssel. Egyházi tanulmányait Rómában végezte a híres Gregoriana egyetemen szintén a legmagasabb kitüntetéssel.

Tanulmányai elvégzése után hazajön Szatmárra. Itt előbb aulista, majd teológiai tanár, azután pedig gimnáziumi hittanár lesz. A román megszállás első éveiben az általa megszervezett szatmári katolikus gimnázium élén állott. Minthogy a román tanügyi hatóságok csakhamar felfüggesztik intranzigens magyar magatartása miatt. Ekkor lelkipásztor lesz, majd három év múlva ismét főiskolai tanár. Közben a dr. Hannuy Ferenc lemondásával megüresedett egyházi katedrara hívja meg Budapestre a hittudományi kar és az egyetemi tanács bizalma, Klébelsberg akkori kultuszminiszternek azonban más jelöltje volt és az egyetem autonómiájának sérelmével ezt nevezte ki.

1926-tól kezdve megszakítás nélkül tanít előbb a szatmári, majd 1931-től kezdve a nagyváradhi hittudományi főiskolán.

Ez idő alatt számos tudományos munkája és értékes fordítása jelent meg. Már doktori dolgozata: „VIII. Sándor pápa és a bécsi udvar“ is felkeltette a szakkörök figyelmét. „Világi papok kánoni engedelmsége“, „A szatmári egyházmegye statutumai“, „Három János szatmári püspök élete“, „A szerzetesi élet katekizmusai“: ezek a könyvek mind nagy tudományos értékű képviselek. Legutóbb a szatmár-nagyvárad egyházmegyék zsinatán és a zsinati határozatok kiadásában végzett felbecsülhetetlen munkát. A középiskolák számára írt tankönyvei is közkezen forognak.

Itt írjuk meg azt is, hogy dr. Biró Vencel piarista házfőnököt, dr. Balogh Arthurt, dr. György Lajost ugyancsak a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem rendes tanáraivá nevezték ki.

Ujabb olasz és német hadisikerek

Valahonnan Olaszországból jelentik: Az olasz főhadiszállás 134-ik közleménye szerint az olasz légi erő a Földközi-tenger keleti részében megtámadott egy angol hajókaravánt, kisebb angol hadihajókötéletek és bombával eltalált egy tizezer tonnás cirkálót.

Berlinből jelentik (Német Távirati Iroda): Német tengeralttjárók újabb jelentős sikereket értek el az Anglia elleni tengeri háborúban. A német tengeralttjárók az elmúlt napokban 31, összesen 173 ezer 650 tonna ellenséges kereskedelmi hajót súlyosztettek el, részben erősen védett hajókaravánokból.

Anglia helyzetét megnehezítené Amerika beavatkozása.

San Louisból jelentik: Wilkie köztársasági elnökjelölt legutóbbi beszédében kijelentette, hogy az Egyesült Államok beavatkozása a háborúba nem jelentene segítséget Angliának, hanem

megnehezítené annak helyzetét, mert Amerikát választás elé állítaná, hogy Angliának szállítsa-e a kevés hadianyagot, mely felett rendelkezik és magát fossza meg, vagy tartsa meg magának és ezzel súlyosabbá tegye az angol ellenállás feladatát.

Angol követek találkozása Istanbulban.

Berlinből jelentik: A német főváros diplomáciai körében figyelmet keltett az a hír, hogy Anglia balkáni és általában közelkeleti követei találkozni fognak Istanbulban. Bár a találkozás céljáról értesülések nincsenek, ugylátszik, az angolok mindent elkövetnek, hogy új partnereket szerezzenek. Németország ezeket a kísérleteket természetesen éber figyelemmel kíséri.

Angliának nem tetszik Bulgária tengelybarátsága.

Szófiából jelentik: (Vreme) A szófiai angol követ figyelmeztette mértékadó köröket a jelenlegi bolgár politika esetleges következményeire. Anglia nincs megelégedve Bulgáriának a tengely hatalmak iránti magatartásával.

Dr. Soós István előadása a Baross Szövetség első idegenforgalmi ülésén

Nagyvárad helyzetét és a város idegenforgalmának fölvívására vonatkozó javaslatát ismertette

A Baross Szövetség Budapesten csütörtökön tartotta meg első idegenforgalmi előadását, amelynek tárgya a visszacsatolt területek közül Nagyvárad város helyzete és idegenforgalmi adottsága volt. A Baross Szövetség ennek az előadásnak megtartására dr. Soós Istvánt, a nagyvárad Magyar Párt elnökét és volt orsz. képviselőt kérte fel, aki készséggel vállalkozott az előadás megtartására.

Az előadáson, amelyet a Baross Szövetség székében tartottak meg, vitéz dr. József Ferenc kir.

mentes villamos kocsikon látogathatnak a fürdőkét. Javasolta továbbá, hogy a második műgyetemet Nagyváradon állítsa fel a kormány. Továbbá, hogy a kormány különböző közintézmények Nagyváradon való felállításával így üzletvezetőség, tankerületi főigazgatóság stb. stb. hassou oda, hogy város forgalma emelkedjék.

Jöjjelhet a város polgársága önérejből akar újjól szervezkedni, szükséges azonban a kormánynak erkölcsi támogatása is. Ebből a célból szükséges új gyárak, ipartelepek és megfelelő üzemek Nagyváradon való létesítése és a repülő állomás továbbfejlesztése.

A természet szépségét megtöltő közönség, amelynek sorában sokan voltak bihariak és váradiai, az előadást lelkesen megtapsolta. Az elnök József királyi herceg külön is megköszönte az előadónak az előadásban kifejtett javaslatokat és támogatást ígért.

Előadás után társas vacsora következett, amelyen résztvett József királyi herceg is, aki vacsora közben is részletesen érdeklődött dr. Soós Istvántól Nagyvárad jelenlegi helyzetéről.

Budapesti tartózkodása során dr. Soós István tárgyalásokat folytatott Vojticzky Gyula igazgatóval, aki a jövő héten Nagyváradra jön szervezési céljából. A Baross Szövetség városunkban nemcsak férfi, hanem női osztályt is szervez. A női osztály szervezési munkálatait, illetve azok előkészítését dr. Spur Endréné, a Baross Szövetség női alelnöke végzi.

A Krolupper-gyár országzászló avatásával kapcsolatban is megbeszélést folytatott dr. Soós István Lugossy Béla és Lugossy József igazgatókkal. Az ünnepségeket azonban csak későbbi időpontban tartják meg, mivel jelenleg filléres vonat indítását nem engedélyezi a MAV. Ezt az ünnepséget egyébként össze akarják kötni a budapesti, Bihar megyei és Nagyvárad Egyesület helybeli diszközgyűléssel.

**FERENC JÓZSEF
KESERŰVÍZ**

herceg elnökölt, az emelvényen mellette foglalt helyet dr. Soós István előadó, Ilovszky János, a Baross Szövetség elnöke, orsz. képviselő, továbbá Lugossy Béla társelnök, a Krolupper-gyár igazgatója.

József főherceg megnyitva az ülést, örömet fejezte ki, hogy Erdély egy részének visszatérése folytán legelőször is Nagyvárad helyzetével foglalkozhatik a Baross Szövetség. Dr. Soós István előadását három csoportra osztotta. Az első részben foglalkozott Nagyvárad városnak a román impérium alatti helyzetével. A második részben Nagyvárad jelenlegi idegenforgalmi adottságaival, míg a harmadik részben felsorolta a város fejlesztésére vonatkozó javaslatát.

Javaslatok között legfontosabb a fürdők szempontjából a Félix- és Püspök-fürdőbe a villamos vasút bevezetése. Ez a munka mindössze 80.000 pengőbe kerülne. Ezáltal a város közönsége és az idegenek is a Szent László-térről kényelmes és por-

Debrecen sz. kir. város gazdasági és erdészeti ügyosztályától

Hirdetmény

„Debrecen sz. kir. városának két, egyenként 1000 holdas ingatlana folyó hó 24-én árverés útján haszonbérbeadatik. Feltételek Debrecenben a Városházán megtudhatók“.

Szovjet tiltakozás Londonban az észt és lett hajók lefoglalása miatt

Newyorkból jelentik (NTI): Amerikai hírügynökség londoni jelentése szerint *Maisky* ottani szovjet nagykövet erőlyesen tiltakozott az angol kormánytól a körülbelül tíz észt és lett hajó elkobzása miatt.

Magyar sors Romániában

Beszélgetés Gyárfás Elemérrel, a romániai magyarság sorsdöntő kérdéseiről

Közlés a budapesti „Magyar Ut” című szemlében megjelent írás nyomán

A bécsi döntőbírósi határozat elhangzása után a romániai magyarság életében új fordulat állott be. Új problémák, új eszmék, új helyzetek merültek fel, de ezek megoldására nem új vezetők, hanem a magyarság régi, kipróbált vezetési vallásai voltak.

E magyarságvezetők közül meseze kimagaslók létfalvi dr. Gyárfás Elemér, aki most ötvenhat esztendő és tapasztalatokban, harcokban gazdag mult áll már mögötte. Gyárfás Elemér nem kell külön bemutatni, hiszen mindenki tudja róla, hogy elemi iskoláit Segesváron, középiskoláit Szegedben, jogi tanulmányait Budapesten, Kolozsváron és Párizsban végezte. Cikkei a budapesti „Alkotmányban” és az „Egyházi Közlönyben” jelentek meg. Huszonöt éves korában szülővárosában, Debrecenben ügyvédi irodát nyitott, majd amikor kitört a világháború, 35 hónapot töltött a fronton. 1917-ben tartalékos századosi rangban szerelt le és 33 éves korában már Kisküküllő megye főispánja lett. Az impériumváltozás után a romániai magyarság legkitűnőbb román nyelvtudású és gazdasági szakképzettséggel rendelkező képviselője; 1926—1937-ig Csík megye 7 ízben szenátorá választotta.

Most, hogy Magyarország és Románia között a légkör elmérgesedett és az erdélyi románokkal szemben alkalmazott retorzió erősen éreztetni hatását a romániai magyarság körében is, Gyárfás Elemér Budapestre érkezett, ahol dr. Purgly Lászlóval, az aradi magyarság vezetőjével együtt a magyar kormánytól az erdélyi románok érdekében interveniált. Ezt az alkalmat felhasználta arra, hogy a romániai magyarság vezetőjével beszélgetést folytassunk azokról az aktuális problémákról, amelyek a határokon túl élő magyarság életében sorsdöntő jelentőséggel bírnak.

— Melyik város lesz ezután a romániai magyarság kulturális központja?

— A visszamaradt magyarságnak olyan természetes központja, mint Kolozsvár volt, sajnos, nincsen. Három nagyobb központ: Brassó, Temesvár és Nagyenyed tekinthető kulturális központoknak, de mindhárom inkább csak a saját közvetlen környekére gyakorol kulturális vonzóerőt. A központi jellegű kulturális és gazdasági intézmények Nagyenyeden, illetve Nagyenyed környékén vannak elhelyezve és így természetesen adódik Nagyenyed központi szerepe, amely azonban természetesen távolról sem lehet olyan predomináns, amilyen Kolozsvár volt. Bizonyos sajtóközleményekkel szemben, amelyek Gyulafehérvárt kolportáltak mint központot, meg kell állapítanom, hogy a visszamaradt területek vezetőivel folytatott megbeszélések alkalmával Gyulafehérvárról ebben a vonatkozásban szó sem esett.

— Hozzávetőleges számítás szerint mennyi most a romániai magyarság lélekszáma?

— Az elcsatolt és visszamaradt terület nagyságának lélekszáma csak az új népszámlálás után lesz megállapítható. Az 1930. évi román népszámlálási statisztika szerint 1 millió 458.000 magyar találtatott Romániában. E számban nincsenek benne a magyar kulturájú zsidók és örmények, sőt hiányoznak az elmagyarosodott svábok és tótok is jelentős részben. Papírosformák szerint 3—900 ezerre volna tehető a felszabadult területek magyarsága és 6—700 ezerre a visszamaradt területeken élő magyarság. Minthogy azonban a bécsi döntés és a magyar hadsereg bevonulása közti időben az én becslésem szerint 100 ezernél is több magyar ment át a visszacsatolt területre, ez a szám a népszámlálásnál jelentős eltolódást fog mutatni.

— Milyen politikai, társadalmi, kulturális, gazdasági, egyházi és szociális programot dolgozott ki Méltóságod a romániai magyarság számára?

— A visszamaradt magyarság számára programot csak akkor lehet készíteni, ha ismerjük azokat a politikai, társadalmi és gazdasági lehetőségeket, amelyeknek keretein belül intézményeinket és belső életünket átszervezhetjük. Eddigi működés

sem főcélja éppen e lehetőségek megkeresése volt. Sajnos, a rendkívül fájdalmas ellentétek miatt, amelyek éppen a napokban a Budapesten közel egy hónapon át tárgyaló román-magyar bizottság működésének megszakításához vezettek, ebben az irányban ma sem állunk sokkal közelebb a célhoz, mint a megindulásakor.

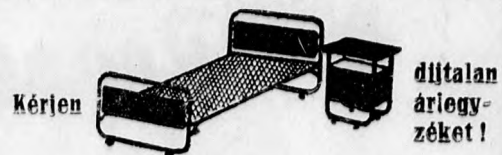
— Milyen politikai szervezetbe fog tömörülni a romániai magyarság? Feléled-e újra a Romániai Országos Magyar Párt, vagy pedig a Romániai Magyar Népközösség keretei között marad a magyarság?

— Románia jelenlegi alkotmánya kodifikálva nincsen. A szeptember 5-iki királyi dekrétum fel függesztette az 1938. februári tekintélyi alapon álló alkotmányt, anélkül azonban, hogy az ezt megelőző alkotmányt visszaállította volna és megítésem szerint ennek visszaállításáról a jelenlegi vezetés idején szó sem lehet. Minthogy pedig a most uralkon lévő rendszer politikai pártokat nem ismer, így természetesen az Országos Magyar Párt felélesztéséről sem lehet szó. A Magyar Népközösség keretében való szervezkedésre és működésre többrendbeli formális engedélyünk van. Így ezt a formát és keretet kell megtartanunk és a Magyar Népközösség meglévő megyei és városi szervezeteit kell egységbe foglalnunk, mihelyt ki tudjuk vívni a technikai lehetőségeket a szervezkedésnek legalább kezdetleges formájához. Egyébként gyakorlati szempontból a Magyar Párt és a Népközösség a lemaradt területen távolról sem jelenti azt a különbséget, sőt ellentétet, aminő a visszacsatolt területen és főként Kolozsvárt kiütöközt, mert nálunk csak Brassóban és Temesvárt állott be személyi változás a Népközösség formájában való szervezkedés folytán.

— Melyik magyar napilap lesz a romániai magyarság hivatalos lapja?

— A lemaradt területen mult hét közepén még három jelentős magyar napilap jelent meg: a Brassói Lapok, az Aradi Hírlap és a temesvári Déli Hírlap és magyarnak volt tekinthető még az Aradi Közlöny is. Ma már mindezek be vannak tiltva krajcáros lapjukkal együtt. A földrajzi fekvés, hirtanyag beszerzés és expedíció szempontjából igen nehéz volna az egész területre egyetlen lapot előnyben részesíteni, noha van olyan elgondolás is, hogy a Brassói Lapok áthelyezésével vagy új napilap alapításával Nagyenyeden jelenjék meg köz-

Haidekker-csőbutor

Erdély régi szállítója
HAIDEKKER SÁNDOR
Budapest, VI., Andrássy-ut 21/91

ponti magyar napilap. Mindezek azonban még csak tervezetések.

— Kik lesznek a romániai magyarság vezetői?

— A magyarság vezetői azok lesznek, akik a legtöbbet tudnak és akarnak dolgozni a magyarság érdekében. E vezetőknek nem kinevezése, még csak nem is választása, hanem a vállalt és elvégzett munka adja meg a mandátumot. Egyelőre természetesen csak azok fognak az ügyek élén állani, akiket a közbizalom már korábban felelős pozícióba állított, mint egyházi és gazdasági intézmények vezetőit, vagy a Magyar Népközösség központi szerveinek, megyei és városi tagozatainak elnökeit. A lapoknak az a közele, hogy egy öttagú direktorium már megalakult volna, korai volt, mert október 5-re össze volt hívva ugyan egy szélesebbkörű értekezlet, ahol a lent megjelölt vezetők a központi vezetőséget megalakították volna ideiglenesen addig is, amíg szélesebbkörű választás megejtethető, de ezt az értekezletet nem tarthattuk meg, mert érdeklődésünkre azt a válaert kaptuk, hogy a jelenlegi helyzetben ez inopportunos volna. Így tehát addig, míg ez az értekezlet megtartható lesz, az egyházi vezetőkkel, a gazdasági intézmények és a Népközösség elnökeivel együtt, kötelességszerűen, igyekszem teljesíteni azokat a feladatokat, amelyek reám, mint az erdélyi magyarság legrégibb parlamenti tagjára hárulnak.

— Milyen lesz a magyar-román és a magyar-szerb-szlovák viszony a legionista Romániában?

— volt az utolsó kérdés, amelyre Gyárfás Elemér dr a következő szavakkal felelt:

— A visszamaradt terület magyarságának a romániasághoz való viszonyát, mint az előző két évtizedben, úgy ezután is igyekszünk minél barátságosabbá tenni. Sajnos, e tekintetben az eddigienél is nagyobb mértékben nehezdednek rá e viszonyra a külpolitikai szempontok, holott mostanig ezeket elvi alapon igyekeztünk magunktól mindig távol tartani, de e törekvéseknek a multban is gyakran csak tiltakozás formájában nyilatkozott meg, mostani helyzetünkben pedig — sokkal csekélyebb létszámunkra való tekintettel — a Bukarest és Budapest közötti viszony feszültsége még súlyosabban determinálja a mi belső viszonyunkat. Már azért is érdekünk, hogy Bukarest és Budapest között a feszültség enyhüljön.

Pusztai-Popovics József.

Keresztény szülők figyelmébe!

Iskolai tankönyveket és írószereket
olcsó árban beszerezhetik a

Nemzeti könyv- és papirkereskedésben

Krausz István Nagyvárad, Rákóczi-ut 9

Célzatos álhírek szovjet-német katonai incidensekről

Moszkvából jelentik: (Szovjet Távirati Iroda.) A News Chronicle, Daily Herald és Daily Express azt a jelentést közölte, hogy szovjet csapatok vonultak be Romániába és egy szovjet torpedónaszád elsüllyesztett egy román hajót a Fekete-tengeren.

Egyes istanbuli török lapok október 16-ikán azt a londoni hírt közölték, hogy Galac közelében megütköztek a szovjet és német csapatok. A Szovjet Távirati Irodát felhatalmazták annak közlésére, hogy ez a hír minden alapot nélkülöz.

Több száz angol állampolgár érkezett Romániából Istanbulba

§ Istanbulból jelentik: A „Transsylvania” román gőzösön több száz angol állampolgár érkezett Romániából Istanbulba. Ezenkívül vasúton is naponta érkeznek nagy csoportok.

Minthogy igen kevés lehetőség van arra, hogy az utat Palesztinába és Egyiptomba folytathassák, nagyraérik Istanbulban. Ankarában és Szmirnában marad.

Arlejtési hirdetemény

Bihar vármegye és Nagyvárad thj. város Zöldkeresztes Egészségvédelmi Szolgálatának Központi Igazgatósága, az egészségházak részére szükséges 10 vagon 2 éves vágású I. oszt. búkk-leser vagy gyertyán hasáb tűzifa szállítására nyilvános árlejtést hirdet. Az árlejtésen résztvevő kereskedők vagy termelők, zárt borítékban tett ajánlataikat írásban, legkésőbbben folyó hó 25-én délelőtt 12 óráig a vármegyei tisztii főorvosi hivatalban nyújtják be. Ovadékképen a városi főpénztárnál letétbe helyezendő az ajánlat összegének 5 százaléka, mely a szállítás elnyerése esetén 10 százalékra kiegészítendő.

Nagyvárad, 1940 október 14-én.

A Zöldkeresztes Egészségvédelmi Szolgálat igazgatója.

CUKOR és ZSIR

MEGTAKARITÁST jelent a 100 képes VÁNCZA kincses receptkönyv. Ingyen küldi a VÁNCZA-GYÁR Budapest, 10-es posta.

VÁNCZA

sütőpor

ANGLIA TÜNDÖKLÉSE ÉS BUKÁSA DÉLKELET-EUROPÁBAN

Irta: CSISZAR BÉLA

Anglia Németország elleni élet-halál-harcában hosszú időn keresztül mint egyedül üdvözítő és legelőravezetőbb eszközt, a pénzt, a fontsterlinget használta és csak akkor nyúlt fegyverhez, amikor úgy látta, hogy más módon már meg nem állíthatja a diadalmas német előretörést. Különösen élt ezzel a kényelmes eszközzel a „legközelebbi keleten”, ahol a Pénz még mindig bűvös és rejtélyes hatalom, a Bak-sis istenség-számba megy s a varázsos Font mindig nagyhatalom volt. Románia, Görögország és Törökország, hogy csak a kiemelkedőbb példákra mutassunk rá, most bűnhődő szerencsétlen politikáját, amely inkább hitt az arany-nak, mint az erőnek és többre becsülte a pénzt a munkánál.

Az angol rideg és számító „financ-politika” különösen a múlt év nyarán tobzódott korlátlanul. „Hogyan akadályozzák meg Németország kőolajellátását? — tették fel a kérdést Londonban. — Hogyan hajlítsák a balkáni államokat Angliához? Mi volna a legmegtehetőbb eszköz arra, hogy Németország ne juthasson itt piac-hoz és áruí számára bezáruljanak az eddigi területek? Kétségkívül csak a Pénz révén.” S megindult az arany áramlása, a pénz özönlése a délkelet-európai államok felé. Anglia elhatározta, hogy hatalmas kölcsönöket ad az illető államoknak, hitelt nyújt nekik hadianyag- és nyersanyagvásárlásra, azonkívül felvásárolja minden felvásárolható nyersanyagukat, hogy a németeknek semmi sem maradjon. Már június közepén megindultak a lázas tárgyalások az angol kereskedelmi minisztériumban, hogy a kölcsönnyújtást megfelelő törvénybe rejtsék. Julius elején Stanley, az akkori kereskedelmi miniszter pedig már be is terjesztette az alsóházban az u. n. új kiviteli hitelkezességről szóló törvényjavaslatot, amely felhatalmazta a minisztert, hogy nemzeti érdekből az eddigi kölcsönökön felül — Anglia már addig is milliókat ölt bele ezekben a kétes „üzletekbe” — további ötven millió fontig terjedő kiviteli „hitelkezességet” nyújtson az angol kiviteli „előmozdítására” olyan országokban, amelyek gazdasági nehézségekkel küzdenek.

Az addigi törvények szerint a miniszternek joga volt tíz millió fontnyi kezesség nyújtására, tehát az új törvény megszavazásával a felsőházt hatvan millióra emelték fel. Hozzáfüzte a törvényt, hogy hitelekhez természetesen

csakis Anglia szövetségesei juthatnak.

A javaslatot az alsóház a legnagyobb gyorsasággal letárgyalta és az hamarosan törvényerőre emelkedett. Még tárgyalták a törvényt, amikor a lengyel megbízottak már Londonban tanácskoztak az ígért pénzügyi segítségről. A lengyelek 25 millió fontot óhajtottak igénybevenni, az angolok azonban csak 5 milliót akartak adni. Végül is a lengyel bizottság meghajlít a City akarata előtt és elfogadta a felkínált hitelt. Julius elején megérkeztek Románia kiküldöttjei. Romániába az angol tőke már addig is hallatlan összegeket investált, egy-

Vigyázat!

A Darmol hashajtót utánozzák. Ügyeljen, mert minden tablettán a „DARMOL” szónak és T alakú bevágásnak kell lenni. Kímódottan eredeti csomagban kérje.

DARMOL

részt a kőolajjal, másrészt más üzletágakkal kapcsolatban. A román kiküldötték szintén magas összegben szabták meg kívánalmaikat. Kezdetben 20—30 millió fontsterlingről beszéltek, de azután a határozott angol magatartás láttára fokról-fokra szálltak le igényükkel s végül is megtörtént a megegyezés öt és fél millióban. (Érdekes, hogy ugyanebben az időben német részről hasonlóképpen felajánltak a román kormánynak öt millió font összeget kivevő hitelkeretet, azzal a feltétellel, hogy az egész hitelt hadianyagvásárlásra kell felhasználni. Bukarest azonban ebben az időben még elszánt angolbarát volt, boldogulását teljesen London-tól várta és remélte s ezért mereven elutasította a német kölcsönajánlatot. A kölcsönt felkínáló Junkers-csoport ajánlatát többé nem is ismeltte meg. (Közel kéthetes tárgyalások után július 12-én létrejött az egyezmény, amelyben az angol kereskedelmi minisztérium az összeg erejéig szavatosságot vállalt s kikötötte, hogy az összeg nagyrészt hadianyagvásárlásra kell fordítani. Románia rövid idő alatt 750 ezer fontért gyapotot, gyapjút és egyéb nyersanyagot vásárolt s nyomban megkezdte fegyverszállításait is. Ugyanekkor megkezdte gabona-

szállításait is Angliába, (a megállapodás 200.000 tonna gabona szállításáról intézkedett), valamint fokozott mérvű kőolajszállításait is. A titkos megállapodás értelmében a Németországba irányuló olaj- és gabonaszállítást Romániának be kell szüntetnie. Ezt a román kormány nem sokára végre is hajtotta.

Az angol tőke Romániában jelentős vállalkozásokban szerepelt. Így — hogy csak ezt emeljük ki — a romániai kőolajvállalatok legnagyobb részben angol pénzzel dolgoztak. Angol volt a legnagyobb román petróleumtársaság, az Astra Romána, a Royal Dutch Shell leányvállalata, amely átlagban 2 millió tonna olajat termel s ezt a mennyiséget eddig egyetlen romániai kőolajvállalat nem múlta felül. Angol kézben van a másik jelentős vállalat, a Steaua Romána, továbbá az Unirea és a Concordia részvénytársaság is. A Romániába befektetett angol tőkék összege meghaladja általában a 45—50 millió fontsterlinget. Anglia ennek arányában minden téren uralkodó befolyást akart szerezni magának az ország életében s ez a tőrekvés igen veszélyes volt, mert a román kőolaj számos ország gazdasági életében játszott fontos szerepet, nem is szólva arról, hogy a román külkereskedelem igen nagy része a tengelyhatalmak felé irányult. Németország 1938-ban a román kivitelből 26 százalékkal részesedett, amelynek nagyrésze a kőolajra esett. Ezt akarta megváltoztatni Anglia, de gazdasági egyeduralmát nem sikerült politikailag is megalapoznia. Nem tudta megakadályozni már az elején, hogy Románia folytassa németországi és olaszországi olajszállításait, majd azt sem, hogy a román kormány felállítsa az állami kőolajgyedáruságot, a kőolajtermelést és exportot állami felügyelet alá helyezze s ezzel megghusítsa az angol szabotázs-akciókat. A német csapatok romániai bevonulásával kicsúszott kezéből Románia is, mint ahogy egy évvel ezelőtt az angol kölcsönnel megajándékozott Lengyelország is német kézre került.

Nagy tőkék vannak Jugoszláviában is, de Jugoszlávia inkább francia pénzzel fejlesztette ki iparát és tárta fel nyersanyagkincseit. Sokkal jelentősebb az angol font részvétele és szerepe a görög és a török gazdasági életben. 1939 júliusában Görögország szintén egyezményt írt alá Londonban, amely 2 és fél millió fontsterling hiteltől intézkedett. Ezt a hitelt is az angol kereskedelmi minisztérium szavatolta s abból Görögország modernizálta hajóparkját és nagyobb fegyverszállítmányt kapott. Törökország a ma egy éve megkötött szövetségi szerződés után jutott jelentős angol kölcsönhöz, amely egyes hírek szerint 20, más hírek szerint 30 millió font volt. Az angolok feltétele az volt, hogy a török kormánynak szélnek kell eresztenie német szakembereit, mérnökeiket és mindenütt angolokat kell alkalmaznia. A katonai oktatóknak elsősorban kellett elhagyniok Törökország területét. Ez év februárjában az utolsó német technikusok is elutaztak Törökországból. Minél nagyobb mértékben terjedt azonban az angol befolyás az országban, annál kellemetlenebbül hatott a török diplomáciai helyzet állandó rosszabbodása a sikeres tengely-akciók következtében. Jelenleg az a helyzet, hogy mind Görögországban, mind Törökországban aggodalommal tekintenek a jövő felé és terhes ballasztúnak érzik az angol garanciát és az angol tőke még mindig igen erős uralmát.

Legujabb pesti szőrmék megérkeztek,
a legolcsóbb árakban készülnek,
a legjobb modell szerint

ER-KA-szücsnél

Nagyvárad, Rákóczi-ut 17

Vásároljunk a BAROSS SZÖVETSÉG tagjainál:

Novák nőikalap üzlet árban, minőségben, izlésben vezet. BUDAPEST Rákóczi-ut 1.	Bundák, ezüstrokák Nagy választék! Olcsó árak! Katzer Árpád szücsmester, udv. szállító BUDAPEST VI. Nagymező-utca 25	Zászlók OBERBAUER A. utóda Magyarország legrégibb templomberendező és zászló- készítő vállalatánál! BUDAPEST IV., Váci-utca 41 Alapítási év 1868. Telefon: 18-83-44, 18-36-41	Kappel Irógép Geha Sokszorosítógép vezérképviselete Hj. Horváth László BUDAPEST VII. Wesselényi-utca 49	RADNICS ALAJOS Asztalos, butorkereskedő Budapest VI., Király-u. 84 Üzem: IX. Knézits-u. 1. Telefon: 222-767 Saját készítmény: Modern kony- habutorok, előszoba- és hál- berendezés, kárpitosáru, reka- mier, szőnyeg, matrac, cseléd- szoba butor. — Nagy választék! Olcsó árak! Kedvező fizetési feltételek!	
Bundát szőrmét POREMBÁ szücsstől BUDAPEST IV. Károly-körút 28. Telefon		Bodnár szücs Bundák, rókák, alak- tások modell szerint Budapest IV., Parisi-u. 2 Telefon: 181-37	Fáth harisnya, kesztyű BUDAPEST, IV. Ferenciek tere 2. sz.	Sport és ruházat Wava SPORT BUDAPEST IV. Türr-utca 7	SCHNEIDER Budapest IV. Régiposta-u. 12 Harisnya, uri-, női divat. Kötött áru, rövid áru
M agyar urak agyar ruháját Mohácsy készíti uzeum-krt. 11 sz. felemelet 4. Telefon 383-548	Az Erdélyi hölgy- közönséget szeretettel várja Zsubori Nelly ruhaszalona Budapest, IV. Bécsi-u. 5	Vászón, fehér- nemű, kelengye Mössmer cégnél IV., Váci-utca 1.	Weisz Frigyes kegytárgyüzlete Budapest, IV. Feren- ciek-tere 3-4 Egyházi szobrok. Kelyhek. Szentképek	Hálók, e'edlők, kom- pínált szobák, fizetési kedvezményrel Bertalanné keresztény butorszalonban Vidékre árajánlatot küld BUDAPEST Rákóczi-ut 82. I.	

Budapesti bevásárlási források:

Zobel HARISNYA BUDAPEST IV. Petőfi Sándor-u. 2. átjáróban Telefon 350-613. VI. Teréz-körút 34. Dessewffy-utca sark. — Telefon 327-968	Nyeste Mihály aranykoszorús cipészemester Budapest IV., Duna-u. 6 (Váci-utca sark. Klotild palota). Cipő különleges- ségek, vadász, tiszti csiz- mák. Ortopéd cipőket a legjobb kivitelben készít beteg és fáras lábakra. Telefon: 180-147	Elsőrendű minőségű és fasonu szőrme áruk. Wakun Fülöp szücs Budapest IV., Kecskeméti-utca 11 Telefon: 185-253. Alapítva 1870	SMART PERFUMERY illatszer és kozmetikai különleges- ségek BUDAPEST, Bécsi-utca 9	Elegáns fiúk ruhásboltja EDELMANN Budapest Kamer Mayer Károly-utca 2
Legrégibb és megbízható- nak elismert gyermekruha- üzlet Becker Károly Budapest, IV. Váci-u. 2. Alapítatott: 1840 Telefonszám: 182-749	A régi „JÄGER“ alsóneműek szaküzlete Horváth és Társa Budapest, IV. Bécsi-utca 5 Különleges kötöttárak, gyapjú és selyem márkás harisnyák.	SEMLER J. m. kir. udvari szállító Szövet és selyemkülönlegességek Budapest, V. Deák Ferenc-utca 12 Alapítatott 1850-ben		

Utasítás a tiszti jelentkezésekkel kapcsolat-
ban. A város katonai győztesztálya a félreértések
elkerülése végett tiszti jelentkezésekkel kapcsola-
tban közli, hogy a m. kir. Nagyvárad városi kato-
nái parancsnokság 2381-1940. kat. pság. számú
rendelete értelmében minden volt román tényle-
ges, nyugállományi és tartalékos tiszti köteles je-
lentkezni, tekintet nélkül arra, hogy milyen nem-
zetiségű.

Értéktétel. Az állami szakirányú leányiparos-
tanonciskola, Nagyvárad Sánc-utca 2. szám alól

Heller Frigyes

Női kalap. Szabott árak!
Budapest VII., Csányi-utca 12 szám. Tel. 145, 645
Nagyban és kicsinyben

Vasárnap: Kolping táncestély. Vasárnap, ok-
tóber 20-án délután 6 órai kezdettel rendez a vá-
rad Kolping Katolikus Legényegylet idei máso-
dik táncestélyét, melynek teljes bevételét a mene-
kütek segélyezésére fordítják. Tekintve a nemes
cél, az egyesület vezetősége a menekültekből
alakult rendező gárdával karöltve, mindent el-
követ, hogy az estélyen megjelent közönség minél
jobban érezze magát. A zenét a menekültek szá-
lon- és cigányzenekara szolgáltatja. Táncszü-
netekben a menekültek művészgárdája ad elő ma-
ganzamokat. Az étel és italneműek aít a leg-

„Hol lakjunk, hol szórakozzunk“ Budapestben

A budai SZEIFFERT Kávéházban a legjobb magyar nótaénekes Orbán Sándor énekel Cigányzene. Melegkonyha.	HUBERTUS vendéglő. Telefon 356-586 BUDAPEST, Kapás-u. 36. Az erdélyi találkozóhelye. György Vince Kitűnő konyha. Elsőrendű italok. muzsikái Tulajdonos: DUNST GYULA a kolozsvári New-York étterem volt vezetője	Belvárosi Cafe Restaurant és bár a belváros központjában politikai és közgazdasági nagyságok törzskávé- háza. A bárban Szabó Kálmán európai hírű jazztrója. BUDAPEST, Apolló-ter Klotild palota
Csengeri-utca 4. szám alá költözött. Kérjük a leánytanonctartó mester hűlgyeket és mester urakat, hogy tanulóikat e hó 20-tól kezdve oda- küldjék. A vezetőség. HIRDETMEY. A nagyvárad római kat- olikus egyházközség elemi iskolához két he- lyettes tanerőt keres, lehet nő is, az állás azo- nal elfoglalandó. Jelentkezzenek az egyházköz- ségi elnöknel, Nagyvárad, Képtalan-sor 3. szám alatt.	Hangli söröző, erdélyi ételkülönlegességek Hangli Kioszkban szórakoztató műsor. Rác Váli felléptével. Budapest, Vigadó-tér	alacsonyabban állapították meg. A Kolping veze- tősége ezúton kéri fel a város közönségét, hogy a hideg büfféhez és cukrászdához járuljon hozzá adományaival. Adományok a Legény Egysület Teleki-utca 13. címre küldendők szombat déltől. Belépődíj 70 fillér személyenként. A zárórát, te- kintettel a jótékony célra a katonai parancsnok- ság éjjeli 2 órában állapította meg. Kávéházakban, vendéglőkben kérje mindenütt a „MAGYAR LAPOK“-at.

Fodor Viola riportja

Román világ Magyarországon

Egy kis magyar falu élete a huszonnévesztendő idegen uralom alatt

Biharfélegyháza, 1940 október hó.

Tizenöt év távlatából tűnt előm a falu — szülőfalum képe. S leírhatatlan vágy ébredt bennem, hogy újra láthassam.

Az ember tudat alatt mindig és mindenütt keres valamit a régi énjéből. Egy régi színt, egy régi illatot, egy régi hangot s egy régi mesélt. S a végén üres kézzel tér vissza oda, ahonnan a keresésre elindult.

En a gyermekkoromat kerestem ebben a faluban. S ez a legcéltalanabb keresés.

Kerestem a régi kert orgonáinak illatát, mely messzire előre küldte a városból vakációra hazatérő kisdíáknak az otthoni üzenetét. A régi hangulatot, amikor nyári esteiken kiültünk a ház előtti kis

padra és hallgattuk a falu csendjében felkonduló esti harangszót.

És kerestem elsősorban a régi házat, melynek minden zugához ezernyi emlék fűz.

S mindebből semmit sem találtam.

A régi ház és kert eltűnt a föld színéről s helyükön félig kész, modern épület emelkedik. Bizonyára szebb és tágasabb is lesz ez az új, mint a régi volt, de én mégis gyűlölettel néztem rá; azzal a gyűlölettel, amellyel a gyermek néz az elhalt édesanya helyét elfoglaló idegen asszonyra.

Az egészről nem maradt más, csak egy orgonafa a sok-sok fehér és lila orgonából, s egy régi fagyabokor, amelynek fehér bogója oly nagyszerű játékszerűül szolgált a régi gyermeknek.

Az agrárreform — és hatóságilag nevelt mellékhatásai

A régi ismerősöket keresem.

Hogy megöregedtek némelyek s mennyire megviselte őket az a tizenöt esztendő, mely a húszéves román uralom gyötrelmeit egyre súlyosabbá, elviselhetetlenebbé tette!

— Elforgatott bennünket a jó Isten! — mondja egy böles higgadságával az egyik idősebb gazda.

S minden beszélgetés visszatérő szövege az, hogyha ez a változás nem jön, nem sokáig maradhattak volna már ezen a földön.

Jött az agrárreform. A törvényileg szentesített igazságtalanság.

A hajdan szintiszta magyar és református községbe — ahol az uradalmi cselédség némely tagján a nyaranta érkező olosbőrű román aratómunkásokon kívül keresve sem találtak más nemzetiségűt — Belényes és Sonkolyos környéki románokat telepítettek be.

Eltekintve magától a szándéktól, mely arra irányult, hogy a határmenti magyar falvakat tűz-előrelépéssel elrománosítsák és egy majdani revízió esetén a határvidék színromán voltával érveljenek, — itt is, mint mindenütt, az agrárreform elkövette azt az égbekiáltó igazságtalanságot, hogy pl. a 3200 katasztrális holdat kitevő Schwartz-féle uradalomból elvett 2710 hold földből az őslakó magyarok aig 300—400 katasztrális holdat kaptak, a többi mind a betelepített románok között osztották ki. Az 1100 holdas ágostmajori Zichy-hirtokból kiosztott 1080 katasztrális holdat pedig csaknem teljes egészében a román telepesek kapták.

Az 1346 lelket számláló magyar község ilyenformán mintegy 1100 román lakossal szaporodott s egyben megkezdődött a magyar őselekedtség kálváriája.

A román telepesek, akik „szumánban” és boeskorban jöttek, s a földműveléshez a leghalványabb fogalmuk sem volt, a magyar lakoságtól eltanulták a földművelés minden csinját-binját, lassanként megtollasodtak, s a szumán helyett rendes polgári ruhát, a boeskor helyett pedig eszmat öltöttek magukra.

S mint afféle jött-ment idegenek, akik a régi magyar mondás szerint, ha befogadod őket, kivernek a házadból! — elkezdtek az őslakó magyarság zaklatását. Ha véletlenül egy-egy magyarnak — noha mindenkor gondosan elkerülték a „románfalut” — olykor mégis arra vezetett halaszthatatlan útja, a telepesek és gyermekeik csűf szavakkal illették, kövel dobálták, leköpdösték s „hazátlannak”, „büdös magyarnak” nevezték. Az utóbbi években már odáig fajult ez a helyzet, hogyha az őslakó magyarok apáiktól örökölt földjükön szántottak, vagy kicsiny szőlőjükkbe mentek, ezt a kihívó kérdést szeggették mellüknek:

— Miért szánttok itt? Ez nem a ti földetek, hanem a miénk! — vagy:

— Miért mentek oda, az nem a ti szőlőtök, hanem a miénk!

És így tovább.

Földek megművelés nélkül, szőlők megmunkálás

Aldozatos kultúrunka az agyonsanyargatott faluban

Az elnyomatásnak, megalázottságnak és kifosztottságnak ezekben a fekete éveiben — mióta a régi magyar jegyzőt a románok „politikai megfontolásból” elhelyezték a faluból s helyét román jegyzők foglalták el. — a református lelkész, Egey István volt az atyja, istápolója, összetartó ereje ennek az elárult magyar falunak.

Míg a románok gyors iramban hozzáláttak az elrománosítási program végrehajtásához és az egykor szinmagyar faluban két román állami iskolát — még pedig az egyiket a „magyar faluban”, az úgynevezett Tabor-helyen — állítottak fel, a református lelkész már 1929-ben kulturházat építtetett 126 ezer lei költséggel. Ezt az összeget, melyet kölcsön vettek, táncmulatságok, színelőadások, vallásos esték rendezésével, illetve az azokon befolyt jövedelemből törlesztették. Ezenkívül a község lelkes magyar lakossága 16 ezer lei értékű ingyen fuvarral járult hozzá a nemes cél megvalósításához. A kulturház felépítésére szükséges telket a lelkész a maga kertjéből boesította rendelkezésre, nehogy az állam később valamilyen hamis ürüggyel rátehesse a kezét.

A magyar népnek nem kell a román állami iskola

Ezzel azonban nem merült ki ennek a kis magyar református községnek aldozatos munkája.

A világháború alatt a Haza oltárán föláldozott harangok helyébe 140 ezer lei költséggel két új harangot vásároltak. S hogy mennivre nem volt hiábavaló a lelkész fáradozása a kulturház megépítése és a műsoros rendezvények terén, mutatja, hogy csupán a harangszentelés alkalmából rendezett műsoros estély kilenc és fél ezer leit eredményezett. Egy 1346 lelket számláló s egy idegen uralom minden hatalmi eszközével leszegényített faluban nem csekély áldozat ez!

Ez a kis egyházközség 420 ezer leit költött csupán a templom karbantartására és szépítésére a román uralom alatt! A harangokért kifizetett 140 ezer leien kívül 60 ezer leit költöttek a toronytető badogozására, 200 ezer leit a templom külső és belső mészelésére, festésére, 20 ezer leit a templomkert drótkerítésére. Mindezt az összeget a falu lakossága adta össze jószívvel, panaszszó

Polgár Pensió

minden comfort.

Diéta.

Budapest, IV.

Petőfi Sándor-utca 6.

Telefon.

lanul, félig kész házak felépítés nélkül maradtak, mert mindig az a vésteljes fenyegetés suhogott a magyarok feje fölött, hogy munkájuk eredménye már nem lesz az övék.

S most, hogy az új magyar honfoglalás után ezek a román telepesek — érezve ottlétük jogosulatlanágát — lassanként elhagyják a falut, visszaköltözve a Romániának maradt Erdélybe, ez az agyongyötört, megalázott, vérgisértett magyarság nem állt rajtuk bosszút. Nem használta ki helyzetüket, jó árat fizetett eladóvá tett ingóságaiért, hogy ne menjenek el pénztelenül; amikor pedig szomorkodni látta őket új otthonuk elhagyásakor, s egy-egy magyar részvételteljes kérdéseire, hogy hová mennek, a válasz lemondó, bizonytalan kézlegynítés volt. — ez az őslakó magyar nem kiáltotta oda nekik bosszút lihegő kárörömmel, hogy:

— Ugy-e, ti vagytok a hazátlanak és nem mi, akiknek már úkapánk is ezt a földet művelték?!

— Mi nem tudunk olyanok lenni! — mondja egy egyszerű, dolgos, becsületes, magyar falusi asszony. — Még vigasztaltuk őket, mikor láttuk, hogy milyen szomorúak.

1937-ben a románok a kulturházat bezárták s ettől kezdve megszűnt minden jövedelmi forrás. Miután az egyháznak magának semmije sem volt, az épületen fennmaradt adósságot a lelkész saját zsebéből törlesztette.

Míg a kulturház működését a román hatóságok be nem szüntették, — mint már említettük — vallásos esték, táncmulatságok, műkedvelő-előadások rendezésével tartották össze a lakosságot. Ezenkívül volt a falunak egy gazdaköre is, melynek működését még korábban hagyta helyben a kolozsvári törvényesség, mint a nagyváradi hasonló jellegű intézményét. A gazdakörben volt olvasószoba, megfelelő könyvtárral s billiárd-szoba, — ahol baráti beszélgetésekre, szolid szórakozásra gyűltek össze a falu fiataljai, öregjei. Mindez természetesen nagyban hozzájárult a magyar nyelv és kultúra s a népi öntudat megőrzéséhez, ápolásához.

És végül: van a falunak három énekkar is: egy férfi, egy női és egy vegyes kar.

A félegyházi magyar nép mélyen gyökerező népi öntudata mellett ez a széleskörű és aldozatos kultúrunka volt az, ami ezt a magyar falut csorbítatlan magyar lélekkel mentette át az új honfoglalás korába, úgy, hogy mindössze két renegátról kell számot adnia a történelem ítélőszéke előtt. Ezek sem belső meggyőződésből, hanem egyéni

Alapítva: 1836 — Centenárium: 1936

Kossuch János

Budapest IX. Vamház körút 5. Telefon 387-141
Üveg-, porcellán- és tizálódények. Dísz tárgyak, fűző- és porcellánkészletek. A falu üvegyárának budapesti főlerakata.
Védjegy: „Magyar Krisztály”. ABC tag

**Pesti Magyar
Kereskedelmi Bank**

Nagyváradai Fiókja

Alapított 1841-ben
kelt királyi szabadalomlevéllel.

Alaptőke és tartalékalapok
64,100.000 pengő

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.
Minden ügyben készséggel ad szak-
szerű felvilágosítást.

Sürgönycim: COMMERZ. Telefonszám 10-31

Olcsó magán és bérházak,

házhelyek, szőlők és földbirtokok elköltözés miatt sűrűn eladó. — Minden eladó ingatlant nyílvántartok! Minden igényt kielégíték!

Eladó ingatlanát kérem bejelenteni!

Szilágyi Dezső-utca 3. — „Bafiso“ cserépkályhalerakat

Telefon: 17-76.

Horváth

ingatlaniroda

Telefon: 17-76

érdekből hagyták el őseik hitét. Az egyik — egy férfi — azért, hogy „hivatalnok” — utkaparó — lehessen; a másik, egy leány, hasonló hiúsági okból. Ő a román tanítóhoz ment feleségül, s úgy gondolta: az, hogy „uriaszony” lehet, megéri ezt a nagy áldozatot. Most, hogy a román telepések elvonultak, elment a tanító is és a hitét, faját megtagadó asszony ittmaradt egyedül, teljesen egyedül a feltámadt magyar életben. S jellemzősül el kell még mondanunk, hogy az a félegyházi magyar nép, mely a román telepésekkel szemben — a tőlük elszöndezett megaláztatások ellenére is — a hőszó leghalványabb megnyilvánulására sem ragadtatta magát, ennek a renegát asszonynak a magyar hadsereg bevonulása előestéjén kövekkel bevverte az ablakait.

Ez a népi öntudat tartotta vissza a magyar

lakosságot attól, hogy — a „magyar faluban”, tehát a magyar lakosság elrománosítása céljából épült — ingyenes állami iskolába írassa gyermekeit. Az állami iskolába csak azok az egészen földhözragadt szegény magyar szülők jártatták gyermekeiket, akiknek annyira sem telt, hogy a felekezeti iskola csekély tandíját megfizethessék, vagy akiknek a létszám letelte miatt már nem volt módjukban gyermekeiket a felekezeti iskolába iratni. Volt ugyanis egy olyan rendelkezés, mely — szintén az elrománosítás nagyobb sikere érdekében — a felekezeti iskolák növendékeinek létszámát negyvenre korlátozta. Az ezen a létszámon felüli gyermekek állami iskolába kényszerültek. Akik pedig egyszer állami iskolába iratkoztak, azok számára többé nem volt lehetőség, hogy tanulmányaikat később ismét felekezeti iskolában folytassák.

Román katonák sáskaraja lepi el a falut

1937-ben, amikor a kulturház működését megfojtották, más téren is megkezdődött a falu — minden eddiginél keserveesebb — kálváriája. A kis községet katonák rakták tele. Egyedül az immár alaposan összezsugorodott gyapolyi uradalomban 1500 katonát szállásoltak el. Az oly szép fejlődésnek induló kulturházba 150 katona fészkelte be magát, s a falusi házak udvarai is hemzsegték a román katonáktól. Minden munka megakadt. A földekre csak külön engedéllyel mehettek ki dolgozni, mert a falu szélén és környékén mindenütt erődítéseket építettek. A falusiak lovait, szekereit elvették, a férfilakosságot katonai vagy munkaszolgálatra rendelték. A katonaság pedig letarolt mindent, ami a földeken, kertekben, éléskamarákban található volt.

A kulturházat ellepte a poloska, — a román hadseregnek ez a hírhedt „ötödik hadoszlopa”. — s az épület huszonöt abiakát a katonák betörték. Amikor ezért a lelkes kártérítési keresetet nyújtott be, s a minisztérium azt meg is ítélte, — a katonai parancsnokság fizetés helyett csaknem kidobta.

— Nem tudnak áldozatot hozni? — förmedtek rá durván. — Tanulják meg, hogy Romániában vannak!

Végül is a lelkesnek írásba kellett adnia, hogy semmiféle követelése nincs a katonasággal szemben. Megtette ezt az írásbeli nyilatkozatot azért, hogy a kilátásba helyezett egyéb kellemtelenségeket és zaklatásokat elkerülje. Mert zaklatásban így is volt része elég. Egy éjszaka álmából verték fel, követelve a templom kinyitását. Mire kiment, a templomot már teljesen körülzárták a katonák. Hogy mit kerestek, miért tartották a templomban házkutatást, arról nem nyilatkoztak, csak később értesült a lelkes, hogy olyan értelmű feljelentés érkezett ellene, hogy éjszakánként a toronyból titokzatos fényjeleket adnak le Magyarországnak. Természetesen ebből egy szó sem volt igaz, a templomi házkutatás azonban — éjnek idején — megtörtént. S miután semmi más gyanusát nem találtak, elvitték a zsoltárokat jelző számtáblát, mert annak színösszetételében állítólag felismerhető volt a piros-fehér-zöld is.

Éjszakánként a tisztok házkutatásokat tartottak s behatoltak a lelkesek, meg a tanító hálószobájába is.

Az azonban, amit egy idős hölgygel, a volt postamesterrel kivettek el a „nemes” román hadsereg „hőslelkű” és lovagias tisztjei, — az már egyenesen rémregénybe illik!

Az idős hölgytől — aki egyedülálló özvegyasszony — már évekkel ezelőtt elvették a postát az államnyelv nem tudása ürügyével. Teljesen egyedül élt a még férje életében szerzett házában. Amikor a román katonák a falut előzönlöttek, néhány katonatisztet szállásoltak el nála, s ezeknek kosztot is adott. Egy alkalommal mintegy tizenhat román tiszt gyűlt össze éjszakai mulatozásra az idős hölgy házában. S miközben ezeket az „urakat” kiszolgálta, az egyik tiszt kihívóan megkérdezte tőle, hogy tud-e románul. A nemleges válasza durván reákiáltott, hogy: ha nem tud, hát menjen Budapestre! — s nagyobb nyomaték kedvéért lovaglóostorával végigsuhintott az idős hölgy lábán. Ekkor, a hirtelen támadt indulattól, a védtelen idős asszony megtántorodott és úgy érezte, megfordult körülötte a világ. Másnap délelőttre megvakult a félszemére. Az örökre elsötétült szem — a nagy belső vérömlés miatt — ki kellett operálni. S most egy merev, mozdulatlan üvegszem s egy örökké vádoló s örökké könnyben úszó meggyengült félszem hirdeti a világ előtt a „dicső” román hadsereg egyik hőstettét...

... Esteledik.

Vonatunk nemsokára indul visszafelé.

A régi, gyermekkori emlékek helyett a közel-múlt keserű emlékeitől terhes utitáskám. Nagyon súlyos ez a táska szinte alig bírom.

Most, hogy kiraktam terhét, megkönnyebbültem. S eszembe jut, hogy abban az agyonsanyaragott kis faluban, azon a vasárnap délutánon, sok-sok ünneplő ruhás kisgyermeket láttam. Lépten-nyomon gyermekekkel találkoztam. Egészségesek, tiszták, pirosak, mosolygósak voltak valamennyien.

Hála Istennek — nyugtat meg a gondolat — bármily nehéz volt a múlt — ez a legutolsó huszonkét esztendő, — a jövő nincs elveszve ebben a faluban! Mert gyermek van elég.

S ahol gyermek van, — ott van jövő is!

Árainkat leszállítottuk!

Deutsch Posztóáruház

Tisztagyapjú divatszövetek minden kiviteiben

Nagyvárad, Kossuth Lajos-ucca 4. sz.

KÖNYV ÉS KULTURA

Vitéz Somogyváry Gyula: A város meg a sárkány

Habsburg Rudolf császár és Ottokár cseh király háborújának idejében ének Somogyvári Gyula regényének alakjai. A Habsburg császár Kun László magyar király segítségével legyőzi Ottokárt és megalapítja családjá világhuralmát.

Sopron városának letragikusabb fejezetét olvassuk Somogyvár: Gyula regényében. A város lakói mind derék, becsületes magyar és német polgárok, akik nemcsak saját életüknél, de még gyermekeiknél is többre becsülik a hűséget és becsületet.

A város felett úrrá lesz a spalatói zsoldos, a várnagy. Elárulta urát, a magyar királyt és Ottokár vezérének kezére játsza a várost. A zsoldos kapitány eleszabítja a bíró hűgát, Évát, kinek már becsületes vőlegénye van, a város egyik legtekintélyesebb polgárának Buller takácsmesternek a fia.

Forr és lázong az egész várom, mikor egyszerre híre jön, hogy a király Kun László, a városba készül. A spalatói zsoldos összeszed tizenegyet gyereket, köztük a bíró két fiát is, magával viszi őket és kijelenti, hogyha Sopron kinyitja kapuját a magyar király előtt, azonnal megöleti az elhurcolt gyerekeket.

A szülők átszenvedik a mártírium minden gyötrelmét, de a hűség rendíthetetlenül erős lelkiükben és László király bevonul Sopronba. A gyermekek mártírhalála porbaszítja a szülőket és lelke mélyén megrendíti az uralkodót, ki hiába ajándékozta meg Sopron városát királyi kiváltságokkal, a gyermekeket vesztett szülőkkel együttérző lakosság gyászja nem bír felengedni.

Ekkor feláll a pap, aki elkísérte a gyermekeket a mártírium útján. Elmondja, hogy fájdalom nélkül, álmukban érte őket a halál. Egyik sem tudott róla, mikor hagyta itt a bűnös földi életet, hogy elfoglalja helyét a mennyek birodalmában. A kicsinyek onnét felülről figyelmesen nézik, mint teljesítik szüleik kötelességüket Isten és haza iránt.

Sopron város erőt merít a pap beszédéből és a fájdalom sújtotta szülők a szörnyű csapán után tovább tudnak menni az élet útjain. A bíró visszaül székébe, hogy igazságszótja, útmutatója legyen város polgárainak. Sopron városa új életet vett magának a kis mártírok vére árán.

A könyv Singner és Wolfner R. T. kiadásában jelent meg. Ára fűzve 2.80 pengő, kötve 4 pengő. Kapható minden könyvkereskedésben.

Magyar Vadászujság

a vadászat, vadtenyésztés, vadászati jog, vadászati közigazgatás, fegyver- és löszerttechnika szaklapja. Szerkesztik: Gyöngyös-Halászi Takács Gyula és dr. Szent-Ivány Géza. — Megrendelhető a Magyar Lapok kiadóhivatalában.

Pályázat tanítói állásra

A kolozsvári római katolikus Szent Mihály Egyházközség Iskolaszéke pályázatot hirdet egy férfi tanítói állásra.

A megválasztott tanító kötelessége a hét osztályú elemi fiúiskolánál a kijelölendő osztály tanítása; gyermekkoros és felnőttek énekkarának vezetése, szülői értekezletek tartása s általában mindaz, amit az Iskolaszék a tanítás és nevelés érdekében kijelöl.

Előnyben részesülnek azok, kik kitűnő kántori oklevéllel és gyakorlattal rendelkeznek.

Okmányokkal felszerelt pályázati kérelmek a Római Katolikus Iskolaszék Elnökségéhez (Kolozsvár, Mátyás király-tér 14.) 1940. október 27-ig adhatók be.

Az állás megválasztás és kinevezés után rögtön elöglalendő.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5.

ELŐFIZETÉSI ARAK: Egész évre 30 P, félévre
15 P, egy óra 2.50 Pengő
Egyes szám ára 10 fillér

Telefon: 12-27.

Postatakarékpénztári csekk számlánk
száma: 72.301.

Kéziratokat nem őrzünk meg s nem adunk vissza

Időjárás

A budapesti Időjárás-kutató Intézet jelentése szerint a várható időjárás a következő huszonegy órára:

Mérsékelt keleti, délkeleti szél, több helyen ködképződés, az éjszakai fagy kissé gyengül, a nappali hőmérséklet alig változik.

Huszciméteres hótakaró borítja a Déli Kárpátokat. Bukarestből jelentik: Az erdélyi Kárpátokban beköszöntött a tél. Csütörtök hajnal óta a déli Kárpátokban szünet nélkül esik a hó s a tömősi szorosban már 20 centiméteres hótakaró fekszik. A hőmérséklet minusz négy fokra süllyedt. A Kárpátok romániai lejtőin szintén havazik. Színaja fűrdőhelyen is leesett az első hó.

Pusztító ciklon dühöngött India nyugati partvidékén. Bombaytól jelentik: India nyugati partvidékén október 16-ikán hatalmas ciklon dühöngött. Nem hivatalos becslés szerint a ciklon következtében 200 ember életét veszítette. A kár negyed millió fontsterling.

Házasság. Dr. Ulfert József és Hász Aranka házasságot kötöttek. Minden külön értesítés nélkül.

KLÁSTÁK A NAGYKÁROLYI RÁKÓCZI-EMLEKMŰVET. A nagykárolyi megyeháza dísztermében Rákóczi-emlékoszlop állt. A románok betanulása után az emlékművet elásták. Most kiásták és egyelőre a katolikus fiúiskolában helyezték el.

November 4?

Gyors- és gépirást felelősséggel tanít Radó László gyorsírópedagógus, Nagyvárad, Várady Zsigmond-u. 29-a.

HALÁLLAL FENYEGETTE MEG ROOSEWELTET EGY WASHINGTONI FIATALEMBER. Washingtonból jelentik: (NTI.) Edward Blount gazdag washingtoni polgár fiát letartóztatták, mert állítólag nyilvánosan azzal fenyegetőzött, hogy lelövi Rooseweltet. A Washington Times szerint Blount beismerte, hogy ilyen kijelentést tett. Csütörtök óta a Fehér Ház valamennyi óra töltényével és revolverrel teljesít szolgálatot.

Ma és minden este

HAMZA JANCSI

a leghíresebb nagyváradai magyar cigányprimás muzsikál teljes zenekarával a

Kékmacska étteremben!

Százezer német költözött el eddig Beszarábiából. Galachól jelentik: Október 18-ig százezer német költözött el Beszarábiából. Ezzel a németek túlnyomó része elindult és meg is érkezett már Németországba. Október 17-ig 77 ezer 324 beszarábiai német lépte át a román-szovjet határt.

Néző idejéből való cirkusz maradványaira bukkantak Rómában. Rómából jelentik: A Szent Péter-templom pinchehelyiségeiben régészeti ásatások során egy régi falra bukkantak. A fal jellegzetes keskeny, antik-korbeli téglái Néző császár jelvényét viselik. A régészek megállapítása szerint Néző cirkuszának egyik fala került elő. Ismeretes, hogy ebben a cirkuszban igen sok keresztény szenvedett mártírhalált. A fontos lelet révén a világ első katolikus templomának Szent Péter hagyományai is új megvilágításba kerültek. A Vatikán hatóságai buzgón folytatják az ásatásokat. (NST.)

Most van az alkalom, hogy megnézze saját magát és ismerőseit filmen

Kelet felé!

A nagyváradai és erdélyi bevonulásról és ünnepélyes fogadtatásokról készült egész estét betöltő film.

Ma az Apollóban

Legújabb világhíradók és cőtkep

Rövid idő alatt harmincöt kereskedelmi hajót vásárolt meg az Egyesült Államok haditengerészete. Washingtonból jelentik: Hivatalosan jelentik: Az Egyesült Államok haditengerészete szeptember 25-től összesen 35 kereskedelmi hajót vásárolt meg több, mint 15 millió dollár értékben a szövetségi hajózási hivataltól és magánkézből. Ezeket segédhajóként osztják be az amerikai hajóhadba.

Halálozás. Mint részvétellel értesültünk ifj. Lónai Karácsonyi Gyula földbírtokos, tart. hadnagy 54 éves korában elhunyt. Temetése a szilágy megyei Selymeslován folyt le nagy részvét mellett. Nagykiterjedésű és előkelő rokonság gyászolja.

Aragónit Erdélyben. A Buvár októberi száma írja: A visszatért Erdély egyik székely falujában, Korondon (Udvarhely megye) visszakaptuk legszébb aragonit telepünket. Az aragonit melegvíz források üledéke. Szinpompája és réteges felépítése miatt igen kedvelt díszkő. Korondon a legváltozatosabb színekben fejtik. Tejfehér, sárgásfehér, sötétzöld, világosszürke és majdnem fekete változatai finom rétegesen épülnek fel. Az aragonitot Korondon rendszeresen bányásszák és a faluszelén épült gyártelepen különböző dísz tárgyakat csiszolnak belőle.

Okleveles tanár rendes és magántanulók lelkismeretes előkészítését csoportosan is vállalja; magyar nyelv és helyesírást, gép- és gyorsírást, könyvelés-levélezést jutányosan tanít. Nagyvárad, Beöthy Ödön-u. 42., kapuval szemben.

Most, Most, Most

tekintse meg kirakatunkat és árainkat

Házicipő, gyermek- és nőicipők

Iskolacipőket a legolcsóbb árakban árusítunk

Carmen cipőgyár **fiókküzet**

Gr. Teleki-utca 6

Orvosi hír. Dr. Vadász János orvos, rendelőjét áthelyezte Nagyváradon Szent László-tér 7. első emelet. Telefon 21-77. Rendel 9-10-ig, 3-5-ig.

November 4?

Tilos rombadólt házakat fényképezni — Angliában Stockholmból jelentik: Mint az angol lapok közlik, Nordfolknban egy angol nőt 70 font pénzbüntetésre ítélték, mert egy légitámasz következtében szétrombolt „házat” fényképezett. (MTI.)

Gyakorlati vizsgák és felvételi a kézdívásárhelyi római katolikus téli földművesiskolába. A kézdívásárhelyi római katolikus téli földművesiskolába a gyakorlati vizsgák folyó évi október 30-án délelőtt lesznek. Ezen vizsgákra azok a növendékek is jelentkezhetnek, akik a radnóti római katolikus vagy csomborai református földművesiskolában az első vagy második elméleti évet végezték és csak a gyakorlati vizsgájuk hiányzik. Gyakorlati vizsgára való jelentkezés határideje október 20. Később jelentkezés nem jöhetnek számításba. A jelentkezés személyesen és a szükséges okmányokkal felszerelten történhetik. Mindazok, akik akár az iskola első, akár a második évfolyamra beiratkozni akarnak, október 25-ig a beiratkozási kérésüket be kell adni. A tanév november 1-én reggel 8 órakor kezdődik. Az október 25-ika utáni jelentkezéseket az igazgatóság nem veheti tekintetbe. Az iskola két évfolyamu, tehát a régi beosztás szerint működik. Az igazgatóság.

Erdély ásványi kincseiről közöl érdekes cikket a Buvár októberi száma. Balassa László: A korszerű hajótűzéség technikai fejlődését ismergeti. Cikkét irt még Aczél Márton, a biológia: védekezésmodról. Vönöczky Schenk Jakab a turulmadárról. Xántus János Erdély nemzeti parkjairól. Berkes Zoltán a rendellenes időjárásról. Neugebauer Tibor a jobb és bal problémájáról és Székely Pálma Alamogordórról, a fehér sivatagról. A tudomány műhelyéből című rovat számos apró cikke közül ki kell emelnünk Förster Rezső a vegyi harcanyagok multjáról szóló történelmi áttekintését. A gazdag képes folyóiratot Cavallier József dr. szerkeszti és a Franklin Társulat adja ki.

Női ruha- és gyermekruhaosztállyal, első rendű szakértő vezetése alatt, kibővítettem.
Kádárné Szent János-utca 4 szám

Saját kezelésbe akarják venni a székelyek a fakitermelést. Csíkszeredáról jelentik: A székely közbirtokosság tagjai saját kezelésbe ohatják venni fájuk kitermelését és értékesítését. Ebből a célból termelési s értékesítési szövetkezetet kívánnak létesíteni. (MTI.)

Temetések. Majszenes Irén 48 éves korában meghalt. Temetése október 20-án délután 3 órakor lesz a velencei görög katolikus temetőben. — Özv. Mille Gyuláné 80 éves korában meghalt. Temetése október 20-án délután 3 órakor lesz a Mocsár-utca 2-a. számú lakásától az Össitemetőbe. (Caritas.)

Sérült gyümölcs és zöldség vitamintartalma. A Buvár októberi száma írja: A raktározott gyümölcs és zöldség C-vitamintartalma nemcsak attól függ, hogy milyen hőmérsékleten tartjuk, hanem attól is, hogy az áru sértetlen-e, vagy roncsolt. Idevágó vizsgálatok szerint a különben egészen friss paradzlevelek, ha szétépjük vagy nagyon összenyomjuk őket, rövid idő alatt C-vitaminjuk 60 százalékát elveszíthetik. Ugyanígy más zöldségféle vagy gyümölcs vitamintartalma is igen hamar csökken roncsolódás következtében.

Mérsékeltáru gócponti menettérti jegyek kerültek forgalomba

Kolozsvárról jelentik: A Magyar Királyi Államvasutak kolozsvári üzletvezetősége 1250—1940. III. szám alatt annak közlését kérte, hogy a kolozsvári üzletvezetőség területén folyó évi október 15-től kezdve az alábbi viszonylatokban a személyvonatok II. kocsiszátyán 3.60 és a III. kocsiszátyán 2.40 pengős áron mérsékeltáru gócponti menettérti jegyek kerültek kiadásra. Sztánáról és Rikodról Csucsára, Várorjáról Bethlenre, Királyhágóról Élesdre, Maroshévízről, Csikmadarastól és Karcfalváról Gyergyószentmiklóra, Angyalosról és Réty-Eresztvényről Kézdívásárhelyre, Egeres községtől, Sztánáról, Nagyiklódrol és Dengeletről Kolozsvárra, Bereckről, Lemhényről és Uzonról Kovász-

KALAPOKAT

NAGY FERENC
Károly-körút 1. sz.
(Rákóczi-út sarok)
Fiók: Erzsébet krt 27

nára, Szilágynagyfaluról Margittára, Gyergyószentmiklósról és Ratosnyáról Maroshévízre, Idecsfűrdőről, Szászrégenből, Szabédrol, Mezősámsondról, Mezőmadarastól, Nyárádszentlászló-Szentháromságról, Székelytompáról és Nyárádszeredáról Marosvásárhelyre, Marosvécsről és Idecsfűrdőről Marosvásárhely-Felsővárosra, Mezőaknáról Mezőbánya, Kisrebráról és Maguravárról Oradnára, Nagykágyáról, Bihardiőszegről, Körösszakálról, Nagytótipusztáról, Berettyóújfaluról, Élesdről, Élesd megállóhelyről, Nagyszalontáról, Pocsajesztárról és Bajontáról Nagyváradra, Imecsfalváról és Zabola-Páváról Sepsiszentgyörgyre, Szurdokról és Szamosudvarhelyről Zilahra, Nagynyíresről, Fehérszékéről és Nagyilondáról Zsibóra, Ratosnyáról Szászrégenre, Sepsibükcsád-Bálványosfűrdőről és Marosfőről Csíkszeredára, Tusnádfűrdőről Sepsiszentgyörgyre, Királyhágóról, Magyarárdról és Magyarárdasról Bánffyhuynadra, Oroszmezőről, Nagyilondáról, Alsószekről, Somkerekről, Sajóudvarhelyről és Sajószentandrásról Dére, Bethlenről Beszterecére, Mezőrűcsről és Szabédrol Tekére. A M. kir. Államvasutak kolozsvári üzletvezetősége.

Milyen közterheket kell fizetni a házigatlanok után és miként vetik ki azokat?

A Nagyváradi Háztulajdonosok Szövetsége tájékoztatója

A még csak ezután életbelépő magyar adótörvények rendelkezései szerint a házigatlanok után a következő adókat, pótdadókat és járulékokat kell fizetni: 1. Házadót; 2. községi, megyei, betegápolási és gyermekgondozási pótdókat; 3. utadót; 4. személfuvarozási illetéket; 5. házbérfillért; 6. jövedelmi adót; 7. vagyonadót; 8. úgynevezett rendkívüli pótlékokat 9. egyes városokban az inségjárulékot.

Hogy a háztulajdonosokat az adótörvények szerint öket terhelő bevallási és fizelési kötelezettségeikről pontosan tájékoztassuk, a fentebbi adókról, pótdadókról és járulékokról egyenként kell megemlékeznünk.

1. A házadó.

A házadó alapja az adóévet megelőző novemberi negyedik bér alapvétele mellett kiszámított évi bér, vagyis a novemberi negyedik bér négyszerese. Ha a bér az egész évre van meg-

Horgászielszerelések

Major Jánosnál
BUDAPEST VIII., Rákóczi-ut 59

állapítva, úgy a kiszámítás természetesen felesleges. Ezt a nyers bérjövédelmét kell minden év november 30-áig a ház fekvése szerint illetékes adóhivatalhoz (vidéken az előjárósághoz bevallani).

Ha a bérlő a kikötött bérösszegezen felül még egyéb szolgáltatásokat is vállalt magára, ezeket vagy ezek pénzbeli értékét szintén be kell vallani. Ilyen szolgáltatások lehetnek például a bérlő által elvállalt biztosítási díjak, vagy, — ami elég gyakori — a bérelt helyiségek (boltok) felszereléseinek használatáért kikötött bérek, stb.

A fenti nyers bérjövédelméből csak a fűtési és világítási díjak vonhatók le.

Ellenben a *butorozva bérbeadott lakások kikötött béreiből 30 százalékot butorhasználat címén levonásba lehet hozni.* (Ezt a levonásba hozott 30 százalékot az általános kereseti adónál kell bevallani.)

Ha az ingatlan, vagy annak egyes részei bérbeadva nincsenek, ezek adóalapját becslés útján, más bérbeadott helyiségek béreivel összehasonlítva alapján állapítják meg.

Ugyancsak ekként állapítják meg a bérértéket, ha a tulajdonos és a bérlő között közeli rokonsági viszony áll fenn és a bevallott bér aggályos, vagy tulajdonos.

Főbérlet esetében, — bizonyos a törvényben felsorolt esetektől eltekintve — az adóalapot nem a főbérleti szerződésben kikötött bérösszeg, hanem az albérlők által tényleg fizetett bérek képezik.

Az adó kulcsa: Budapesten a fentebb ismertetett adóalap 17 százaléka, — a törvényhatóságokban és ekként Nagyváradon is, továbbá a rendezett tanácsú városokban 16 százalék, — egyéb helyeken 14 százalék.

Az adóalap bevallását minden háztulajdonos, vagy hasznélvező az év november hó 30-áig az adóhivataltól beszerzendő hivatalos bevallási íveken köteles teljesíteni, ez ívek minden rovatát lelkiismeretesen kitöltve. Az adatok valóságát a bérlő aláírásával tartozik igazolni.

Aki a bevallást november 30-áig be nem adja,

Central szálloda

(ezelőtt Központi) — Budapest, Baross-tér 23
a Keleti pályaudvartól egy percrenyire.
új vezetés alatt megnyílt!

azt a kivetett adó 5 százalékaival egyenlő bírsággal büntetik. Ha pedig a bevallást felszólítás ellenére sem adja be, annak a bírsága 10 százalék lesz.

Ha a bevallási évet követő május hónapban a bérjövédelmében változás áll be, erről a tulajdonos május 1—20 között az adóhivatalhoz jelentést köteles beadni. E jelentés alapján az adóhivatal vagy csökkenti, vagy felemeli az adóalapot és a házadót. Ha az adózó ezt a jelentést a kikötött határidő alatt be nem adja, a bérjövédelmének csökkentése esetében elveszti a jogot az adó mérséklésére.

Az adóelőírást eredményező bejelentés elmulasztása esetében pedig az adózó annyiszor büntetik 100 pengő bírsággal, a hány bérlettárgy tekintetében mulasztotta el a bejelentést.

Végre, ha az adózó a bejelentést ugyan esz-közli, de a béremelkedést elhallgatja, akkor adócsalást követ el és magát bűnügyi eljárás következményeinek teszi ki.

Ugyanez a következménye annak is, ha az adózó az adóbevallásban, vagy más beadványban tudva valótlan adatokat terjeszt elő, vagy ha a novemberi negyedik bér az adó csökkentése érdekében lecsökkent. A szigorú rendszabályok arra utalják a háztulajdonosokat, hogy mindenkor lelkiismeretesen és a valóságnak megfelelően tegye meg bevallását.

Az évi házadót az adóhivatalok állapítják meg és ugyancsak az adóhivatalok döntenek az ideiglenes adómentességek megadása tárgyában is.

Az adóhivatalok határozatai ellen a fizetési meghagyás, vagy a határozat kikézésétől számított 15 nap alatt fellebbezést lehet beadni az adóhivatalhoz.

A fellebbezést a pénzügyigazgatóság bírálja el. Ennek határozata ellen a kézbesítéstől számított 15 nap alatt panasszal lehet élni a közigazgatási bírósághoz. A panasz a kivetett adó behajtását nem gátolja meg.

Zongorák, pianinók
jótállással részletre is
Lipovniczky Szever
törvényszéki hites szakértőnél
Budapest
Rákóczi-ut 54. I. em.
Hangolás. Javítás. Szakbeszélés.

Udvardy Ignác búcsúkiállítás

Mindég különös lelkesedéssel készültünk azokra a kiállításokra, amelyeket Udvardy Ignác festőművész rendezett, mert az ő képei mindenkor belső lelki élményt jelentettek. Képeiben a művészet kifinomult eszenciáját hozta s tiszta világszemlélet, derült kedélye, ragyogó színpompája pangó művészi életünkben a „magas iskolát” képviselték s üdülés volt minden tárlata. Hosszu hallgatás után most ismét a nyilvánosság elé lép Udvardy Ignác: búcsúkiállítást rendez nagyrészt itt készült műveiből.

Amennyire öröm számunkra, hogy újból láthatjuk Udvardy rendkívül érdekes festményeit, annyi szomorúság is vegyül örömünkbe: mert megerősíti azt a hirt, hogy ez a kivételes tehetségű művész csakugyan végleg elköltözik Nagyváradra. Udvardy mester számára a Budán való letelepedés a művészi szabadság, a bizonyos foku megkötöttség alól való szabadulást jelenti. Bizonyosak vagyunk abban, hogy Buda romantikusan szép környezetében még szebb, még mélyebb Udvardy képek fognak születni s mivel Budapest olyan közel került hozzánk, alkalom is adódik majd a műértők számára, hogy majdan készülő képeiben gyönyörködjenek.

Búcsúkiállítás azonban alkalom arra, hogy ez a város, amelynek modern művészi fejlődése terén Udvardy ugyanis, mint a premontrai főgimnázium volt rajztanára s ugyis, mint festőművész tett — meghálálja azt a sok eredményt s a tehetősebb polgárság itt tartson emlékül egyegy reprezentáns Udvardy képet. A búcsúkiállítás vasárnap délelőtt 11 órakor nyílik meg a premontrai főgimnázium elsőemeleti rajztermében és október 28-ig marad nyitva. Díjtalanul megtekinthető naponta délelőtt 11-től délután 4 óráig.

A tárlat részletes ismertetésére még visszatérünk.
(h.)

Találkozások a szomorú magyarral

Ugy két hónappal ezelőtt láttam először, amikor még titokban hallgattuk a rádió híreit, amikor félve dugtuk össze a fejünket és úgy mondtuk el egymásnak híreinket, biztatásainkat. Mennyi tervezettség, ösztönös megérzés, biztatás kelt szárnyra ezekben a napokban!

Sokszor volt már úgy, hogy szinte ajtónkon kopogtatott a szabadulás, de úgy még sohasem töltött el bennünket a biztos tudat, mint az elmúlt augusztus végén. Reggelenként kocsin jártam akkor ki a szőlőbe. Guszti, a kocsis minden alkalommal nagy sóhajtozással tette fel a kérdést:

— Hány nap még az oláh világ?

És én biztattam. Biztattam még olyankor is, amikor jó magam is biztatásra szorultam.

— Ne féljen, szüretre már nem lesznek itt, — hajtogattam csökönyösen — és Guszti vakon bizott az időpontban.

A reggeli kocsiút egy kis ház előtt vezetett el. Sokszor láttam kijönni az ajtón egy csillogó tekintetű, gondokkal, keserű magyar bánattal beárnyékolt arcú magyart. Nem is mertük egymást, de a tekintetünk sokszor találkozott és ez a tekintetváltás is tele volt kölcsönös biztatásokkal, bátorítással és az örömteljes jövő megsejtesével. Állás nélkül megdőlt akkor családjával, de nem szomorodott miatt, mert ez volt a közös magyar sors.

Augusztus 30. A döntés napja. A reggeli kocsiutamat alkalmával nem a férfi, hanem a felesége állott a ház előtt. Addig nem igen láttam, nem ismertem. És mégis felköszönt, felkiáltott hozzám a kocsi:

— Ma van a nagy nap! Ma felszabadulunk!

Tudtam én is, hogy Bécsben nagy dolgok készülnek, de a teljes bizakodást ez a felkiáltás öbresztette fel bennem.

Azóta a sejtésekből valóság lett, örömdeltes valóság. És most újra találkozottam a szomorú magyarral. Igen, most is szomorú volt. Mert futkosott reggeltől estig állások, munka és kenyér után. De nem kapott. Pedig kisleánya az iskolából fog kimaradni, neki pedig, aki sofőr, mechanikus és villanyszerelő, vándorbotot kell majd a kezébe venni.

Eljött és panaszkodott. Hozzám jött, mert a néma találkozások bizalmat öbresztettek benne. Mindent vállalna, amit munkának lehetne nevezni és kenyeret jelent. Dolgozni akar.

Istenem, de kevés is kellene ahhoz, hogy ennek a derék, magyar embernek feloldódjon a szomorúsága. Hogy ő is oda sorakozhasson a felszabadulás örvendezői közé. Kevés kellene hozzá. En hiszem, hogy ebben a kevésben nem fog csalatkozni.

Csak azért irtam erről, hogy a segíteni vágyók — mert vannak ilyenek és sokan vannak — könnyen rátaláljanak az én szomorú magyaromra.

Polyák István.

A menekültek segélyezése

Nagyvárad thji, város népjóléti ügyosztálya közli:

Nagyváradon tartózkodó menekültek segélyezésére következő újabb pénzbeli adományok érkeztek:

Vegyi és Élelmiszer Ipari R. T.	666.66 P
Heller József bankigazgató	20.00 "
Ujhelyi Miklós bankigazgató	20.00 "
Reichard Dezső és Fia cég	33.33 "
Dragits János	3.00 "
Révész János gyógyszerész	17.00 "
Menekült Elektromos mérkőzős tiszta jövedelme	30.00 "
Schneider és Mihely cég	8.33 "
Vitrael Vilmos cég	100.00 "
Klein Vilmos cég	100.00 "
Körösrevidi műkedvelő gárda örvéni előadásának tiszta jövedelme	41.53 "
Székely Mór posztóáruháza	10.00 "
Velencei Református Nőszövetség előadásának jövedelméből	50.00 "

Nagyvárad, 1940. október 19.

Dr Farkas István, ügyosztályvezető

Jugoszláviában rendezik a német és magyar kisebbség kérdését

Belgrádból jelentik: (Budapesti Értesítő.) A jugoszláv lapokat élénken foglalkoztatja jugoszláviai német kisebbség helyzete. A jugoszláv kormány községi és járási önkormányzatot ad azokban a vajdaságokban és vidékeken, ahol a németek többségben élnek. A német kisebbség s a belgrádi kormány között külön megbízottak tartják fenn az összeköttetést. A német nyelv használatát nemcsak az iskolákban, hanem a bíróságokon is elismerik. Zágrábi értesülés szerint a Duna-bánsági kisebbség kérdését nemskóra teljesen megoldják. Ez főleg a németekre és magyarokra vonatkozik.

Tájékoztató a repülők haderőnkivüli előképzéséről

Budapestről jelentik: (MTI) A magyar királyi honvéd légi erők hivatásos és tartalékos tiszt és legénységi repülőgépvezetőinek, tartalékos műszaki tisztjeinek és egyéb szolgáló legénységének a tényleges katonai szolgálatot megelőző, haderőnkivüli előképzésre való felvételével kapcsolatban tájékoztatók jelentek meg. A repülőakadémiai kiképzésre vonatkozó tájékoztató a Honvédségi Közlöny, a Budapesti Közlöny és Kárpátaljai Közlöny 1940 október 15-iki számában került kiadásra. A katonai szolgálatot megelőző, haderőnkivüli előképzésre vonatkozó tájékoztató a Magyar Aeroszövetségtől (Budapest, V. Vízadó-u. 2.) díjmentesen igényelhető.

Hadikölcsönkötvénveket,

mindenféle régi, magyar, állami és székelyvárosi kölcsönkötvényt, zálogleveleket, értékpapirokat, értékesítésre átvész a

Nagyvárad Agrár Takarékpénztár Rt.

Nagyváradon és nagyszalontai Rákóczi-ut 4. és fiókja

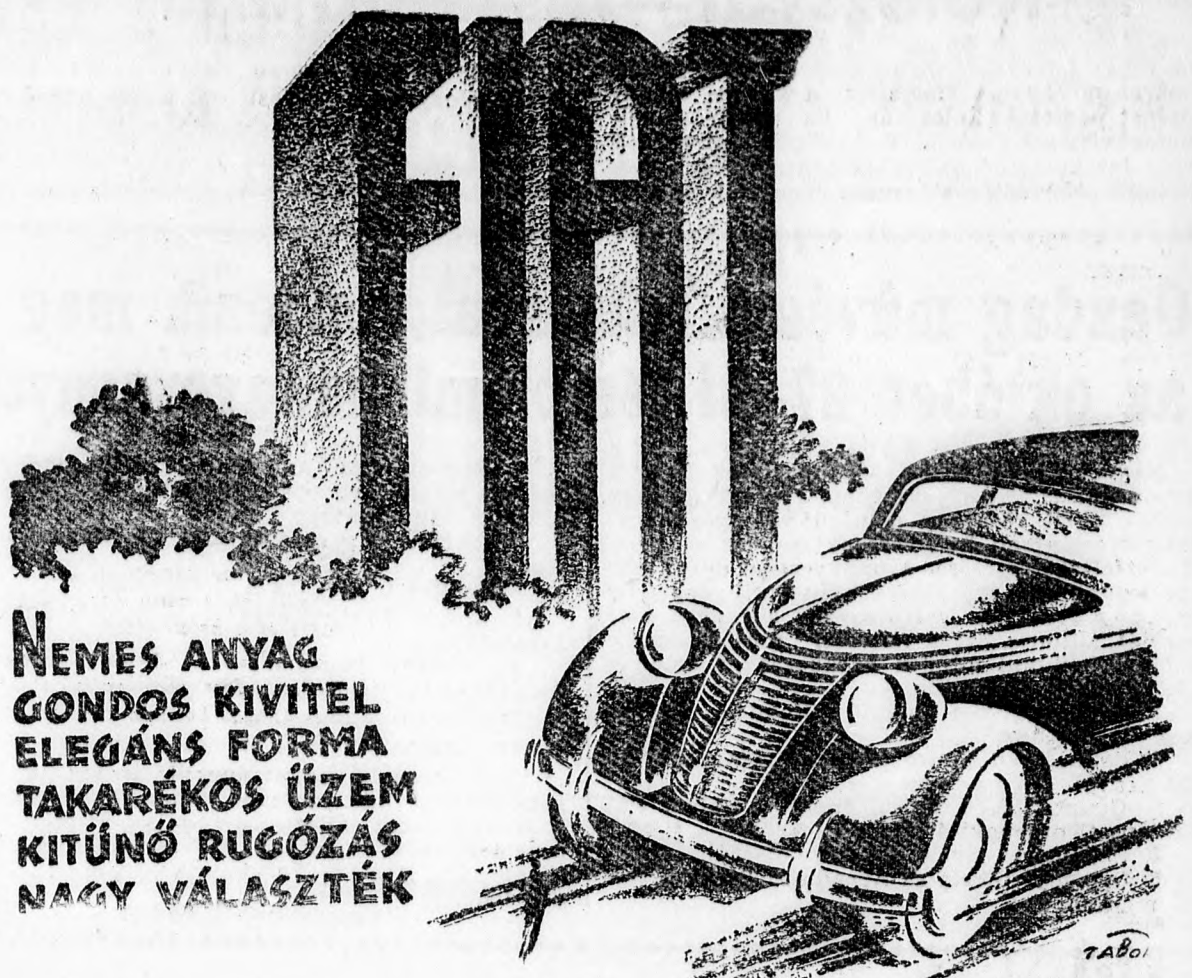
A váradszőlősiek szüreti bálja

Nagyvárad. Saját tud. A váradszőlősi frontarcosok valamint a fizikai és szellemi munkások megértve a Főmeltósági Asszony Erdélyért megindított akcióját — a nélkülözhető szegény magyar családok segítségére óhajtottak sietni. Erre a nemes célra október 19-én, szombaton este 8 órai kezdettel a nagypiaci Kereskedelmi Csarnok termében nagy szüreti mulatságot rendeznek a következő műsorral: Megnyitóbeszéd, elmondja: Barcsa József. Szavaltat, előadja: Szócs Magdus. Székely Himnusz, előadja: Szócs Magdus. Szavaltat, előadja: Kakucsai János. Erdélyi induló, előadják: a szereplők. Enekszámok, tánc, sormagyar, körmagyar.

A jőkegyenlő mulatság díszelnöke dr. Kárpát László, előadja: dr. Deák Emil. Előadók: Előadók: Zsimányi Gyula főjegyző, Géher Antal főbíró, pénztárnok: Rollinger Árpád, pénztár elnök: Kéncsi György, jegyzők: Retek János tanító, Bíró Ferenc, rendezők: Krajcsi Károly, Krajcsi Pál, Mihalecz István, Kiósa István, ellenőrök: Rótelek László, Bíró Sándor, Kozmányi Lajos és Kárpát Lajos. Tánc- és zenerendező: Zaha Mózes, főrendező: Szabó Lajos, dróttostól Mácsi Lajos, kispíró Varga Gyula, pástörpárok: Göcse Benjamin, Illés Piroška, Karcis György, Csete Ilonka, Kosztelni István, Stokker Anus, Kubik János, Uhelszky Marika, Lázár Gyula, Bungó Anus, Nyerges János, Székely Zsuzsi, Polonkay József, Kosztelni Dóri, Papp Lajos, Sipos Aliz, Sipos József, Nagy Rózsi.

A rendezőség a város magyar ifjúságát, s minden magyar polgárát szívesen látja s ezúton is meghívja a hangulatosnak ígérkező szüreti mulatságra.

Varga Lajos uri szabóságát áthelyezte
Telki-utca 2. alá
Legújabb pesti szövetekből készit divatos öltönyöket

**NEMES ANYAG
GONDOS KIVITEL
ELEGÁNS FORMA
TAKARÉKOS ÜZEM
KITŰNŐ RUGÓZÁS
NAGY VÁLASZTÉK**

**ARENA UT 6 TELEFON: 298-820 DOROTTYA U. 2
BUDAPEST**

A visszatért Erdély bányáinak helyzete és az ország szénellátása

A szénproblémának egyik legjobb ismerője erdélyi tanulmányutjáról visszatérve a következő nyilatkozatot tette a sajtó előtt a visszatért erdélyi területeinken lévő bányák helyzetéről és az ország szénellátásáról:

— A visszatért erdélyi területen számottevő kőszénbánya alig van. Ma a legnagyobb az egeresi bánya, amely egyik román miniszter tulajdona volt. Nagyon elhanyagolt állapotban van. Ez a bánya látja el szénnel a kolozsvári villamos centrálét, amely Egeresen épült s amelyet a Ganz-gyár épített a legmodernebb kivitelben. Az egeresi bánya napi teljesítménye 45—50 vagon lehet, ma azonban mindössze 25 vagon tud termelni, mert berendezése rossz, elavult s annak megújítására tőke nem áll rendelkezésre. A munkáslakóházak is nagyon rossz állapotban vannak. A munkásoknál hiányzik a főbb élelmiszerek, úgyhogy az élelmiszerekről való ellátásról a kormánynak kell majd gondoskodni. Mint említettem, az egeresi bánya az erdélyi szénbányáink között a legjelentékenyebb. Számottevő bányák még a Zsibó és Kiskeresztény körüli bányák is. Azonban ezek is nagyon elhanyagolt állapotban vannak. A zsibói bányánál a közelmúltban az egyik turbinába beleütött a villám, úgyhogy az hasznavehetetlenné vált s így a vizet a bányát előntötte. E bányák napi teljesítménye 5, illetőleg 7 vagon. Székelyföldön a köpecsi bánya az egyetlen szám-bajjövő. Ez bár lignitot termel, ránc nézve nagyon fontos, mert itt a termelés könnyen fokozható. A vasútállomása azonban román területen maradt. Az apróbb bányák közül visszakerült Szentmária, Tamásfalva, Sarma-ág, Nagyderzsida s még néhány más szilvási szénbánya. Erdélyben felszabadult szénbányáink napi összes termelése pár hónapokon belül megfelelő berendezéssel 120 vagonra emelhető.

— Vasércbánya csak egy került vissza: Lővéte község mellett Szentkeresztbánya. A termelt vasércet a szentegyházfalusi kohó dolgozza fel. Itt vaszerszámokat, zománcos vasedényeket készítenek. Faszénnel kohósítanak. Ez a vaskohó is egy volt román miniszter tulajdona, aki is a bécsi döntés után utasítást adott a vasgyár egyes gépeinek leszerelésére. Azonban nemcsak a megjelölt gépeket szerelték le, hanem mindent leszereltek és elvittek. Így 600 munkás kenyerét veszítette. A magyar kormány mindent elkövet, hogy ezeket a mun-

kásokat kenyérhez juttassa s a vasgyárat mielőbb ismét teljesen üzemképesé tegye.

— Földgázterületeink között a legnagyobb az 1907-ben feltárt Kissármás, most nem került vissza. Mezősámsondot visszakaptuk, azonban az ennek határában lefúrt négy földgázkút román területen maradt. Marosvásárhelyre a földgáz be van vezetve, de a kút román területéről, Magyareárosról látják el földgázzal.

— Arany- és ezüstbányáink közül visszakaptuk Nagybanát. A kintcésár tulajdonát képező Kereszthegyi, Vereevízi, Kapnikai és Felsőbányai legfontosabb bányán kívül magánkézben is vannak arany- és ezüstbányák. A kincstári bányák évi termelése: 1300 kilogramm arany, 20.000 kilogramm ezüst. A magánbányák évi termelése mintegy 1000 kilogramm arany.

— Erdély felszabadult részein egyelőre az anyaországból látjuk el a Magyar Államvasutakat szénnel. Egyébként mintegy 7000 vagon visszamaradt szénkészlet áll Erdélyben rendelkezésre.

Kérdést intéztünk azután informátorunkhoz az ország szénellátására vonatkozóan. A következő választ kaptuk:

— Az ország szénnel való zavartalan ellátása biztosítva van. Fennakadás csak akkor lenne, ha az előző évihez hasonlóan szokatlanul hosszú és szigorú tél következne. A kályhafűtés cétjaira megfelelő mennyiségű darabos szén áll rendelkezésre. A központi fűtésre használt daraszén, vagyis ipari szén használata terén szükség van bizonyos takarékoskodásra. Éppen ezért korlátoztuk 60 százalékra a közelmúltban a daraszén beszerzését. Ugyanis az elmúlt időben megindult nagyobbarányú építkezések központi fűtése, sőt a régi épületeknek központi fűtésre való berendezése nagyon megnövelte a daraszén-szükségletet. A gyárak és általában az ipari üzemek is fokozottabb teljesítménnyel dolgoznak. Így a daraszénnel való fűtés takarékoskodást követel. El kell ismerni, hogy a közönség jégyelmezetten viselkedik, eleget tesz a kiadott rendelkezéseknek és így újabb rendelkezések kiadására a közel jövőben nincs is szükség.

Ez a nyilatkozat és a fegyvasági közönségnek szóló elismerés kétségtelenül meggyugtatóan és biztatóan fog hatni. Az ideiglenesen megített céltudatos intézkedések az előző évi téli biztosították Magyarországot szénhiánytól és ezért a kormánynak illeti elismerés a magyar közvélemény részéről.

Kolozsvár—Jászkarajenő

közt nincs közvetlen vasuti összeköttetés. Mégis hamarosan ismerni fogja ezt a kedves alföldi községet nemcsak Kolozsvár, hanem Erdélynek minden visszatért része. T. i. a trianoni rabság idején Jászkarajenő határában fedezték fel a csodás hatású forrást, mely annyi epe-, máj- és gyomor-

beteg egészségét adta vissza. A Mira glaukoma gyógyvizzel orvosi tanács és ellenőrzés mellett 4-6 hetes kúra tartandó, mely gyógyítja, megelőzi az említett betegségeket, s rendezi az emésztést és anyagcserét.

Gazdag művészi műsorral rendezik meg az október 27-iki templomi hangversenyt

Nagyvárad. Saját tud. Már megirtuk, hogy a nagyváradai „Caritas” szegénygondozó bizottsága október 27-én vasárnap délután 5 órakor nagyszabású templomi hangversenyt rendez a menekültek felségélyezésére. A hangverseny iránt már is a legnagyobb érdeklődés nyilvánult meg. Dr. Krüger Jenő, a székesegyház karnagyja már össze is állította azt a művészi műsort, amely valóban felülmúl minden várakozást, s amelyet a következőkben közlünk:

1. Euchrasztikus induló (Koudela Gézától, ének és zenekar.)
2. Dr. Lestyán Endre prelátus-kanonok bevezető szavai.
3. Gounod: Ave Maria, éneklő: Sallak Pál (Budapest) orgonakísérettel.
4. Beethoven: Kyrie a C-dur miséből.
5. Demény: Gloria az Árpádházi Szent Erzsébet miséből.

6. Sztójánovics: Ave Maria, éneklő dr. Krüger Aladárné (Budapest), hegedűszóló: Énekes Erzsébet (Budapest.)

7. Piechler A. Credo az Albertus Magnus miséből.

8. Schubert: Sanctus a G-dur miséből.

9. Kosch: Tantum ergo (hegedűszóló: Énekes Erzsébet.)

10. Mozart: Benedictus a B-dur miséből (szopránzóló: dr. Krüger Jenőné.)

11. Haydn: Agnus Dei a Terézia miséből.

12. Magyar Himnusz (ének- és zenekar.)

A miserészek szólót éneklő dr. Krüger Jenőné, Sándor Edit és Szabó Zoltán. Az összekötő orgonaszámokat játssza dr. Szalay Elemér okl. zongoratanár, orgonaművész. Közreműködik a székesegyházi zene- és énekkar. Vezényel dr. Krüger Jenő.

Megkezdte működését a szegényügyi bizottság

Városi pénzbeszedők gyűjtik össze a megajánlott összegeket

Nagyvárad. Saját tud. Az Erdélyi Szociális Szervezet nagyvárad: kirendeltsége közli a következőket:

Tudomására hozzuk a város közönségének, hogy a városi szegény-akcióhoz a havi felajánlások összegyűjtésével megbízott egyházi és jótékonyági egyesületi hölgyek működésüket f. hó 21-én házról-házra járva megkezdik.

Munkájuk menete a következő:

1. Leadják a városi katonai Parancsnoknak, illetve a Szegényügyi Bizottságnak felhívását az akcióhoz való csatlakozásra.
2. Pár nap múlva ezután összeszedik az aláírt havi megajánlási nyilatkozatokat.

3. November hótól kezdve minden hó elején a városi pénzbeszedőink beszedik a havi megajánlások összegét azoktól, akik magukat ennek fizetésére a fentiek szerint kötelezték a városi Népjelölti ügyosztály által kibocsátott pénzürtékű elismervények ellenében.

A fenti munkában résztvevő hölgyek az egyházak, illetőleg a jótékonyági egyesületek által vannak igazolva, míg pénzbeszedőink a városi Népjelölti ügyosztályának igavolványával lesznek ellátva.

Kérjük a város lakosságát a nemes cél érdekében fogadják jóindulattal és támogassák gyűjtőinket.

Szegényügyi Bizottság.

SZINHÁZ

A színházi iroda közleményei:

A Sárgarigófészekek mindent felülmúló sikere

Tegnap este mutatta be a színház operett-együttese Erdélyi Mihálynak legutolsó operett újdonságát, a Sárgarigófészeket, amely meghozta a várt sikert. A hozzáfűzött remények mindenben igazolták az újdonság kiválóságát úgy szövegben, mint zenében. A Sárgarigófészek ma valóban olyan színpadi mű, ami a közönségnek kell. Egy operett, amely mindenkit százszázalékosan kielégít, mindenkit leköt. Gondtalan három órát szerez a nézőnek.

A Sárgarigófészek nagyvárad: előadása semmi-lyen sem maradt mögötte más nagy vidéki város előadásának, a rendezés, szereposztás, s szereplők játéka, valamint a darab kiállítása mindenben hozzájárultak a sikerhez. A bemutató előadás után, egész biztos, hogy a Sárgarigófészek többi előadásait is az a nagy érdeklődés fogja kísérni, ami mindenütt ezt a nagyszerű újdonságot kísérte.

Felhő Ervin rendezése kifogástalan, a szerep-

lők Erényi Böske, Keleti Aranka, Kertész Manci, Járny Teri, Némethy István, Bihari Zoltán, Hegyesi Ferenc, Derecskey Pál, Felhő Ervin, Solti Miklós előrangot nyújtottak, a zenekar vezényletével Sárdi Alajos kifogástalan volt.

A Sárgarigófészek további előadásai szombat este 9, vasárnap d. u. 5 és este 9, hétfőn és kedden este 8 óra. Jegyekről tanácsos lesz előre gondoskodni, mert minden előadásra óriási az érdeklődés.

Heti műsor:

- Szombat este 9 órakor: **Sárgarigófészek.**
 Vasárnap délután 5 órakor: **Sárgarigófészek.**
 Vasárnap este 9 órakor: **Sárgarigófészek.**
 Hétfő este 8 órakor: **Sárgarigófészek.**
 Kedd este 8 órakor: **Sárgarigófészek.**

Szereplők: Szelezky Zita, Szalay Karola, Jávor Pál, Rátka Márton

Legutabb vi. ághiradók. Számozott helyek.

DORIAN

Filmszínház

Mindenidők legnagyobb magyar filmje:

Gül Baba

A délutáni 3 órás előadás valamint a vasárnap délelőtti matiné olcsó helyárakkal

Az őszi divat újdonságai

Különösen elegáns az a barna csikóbunda, amely fenti képünkön látható. Nutria prém díszíti s ennek a köpenynek az a sajátja, hogy a szoros derék eldolgózása karcsu alakot ad, a nagyon bő nutriaújjak és az elől végigfutó nutriagaliér folytatása ellenére is

Az őszi kötött modellek megjelentek a piacon és a nővilág bőségesen válogathat közöttük. Nagy tetszésre tarthat számot a képünkön közölt kötött kabát, amely sötétvörös, fehér és sárga színeivel derűs hangulatot kelt

Képünkön az egyik berlini prémdivatszalon szép modellje látható. Sportszerű ocelotköpeny bő újjal húzprémből készültek. Érdekes módja a két-féle prém összeállításának

Meghívó

A Carpatia Faipari R. T. 1940. október 23-án déli 12 órakor rendkívüli közgyűlést tart Nagyváradon, Rimanóczy-utca 11. alatt, melyre a t. részvényeseket ezennel meghívja.

Napirend:

1. Igazgatóság és felügyelőbizottság választása.
2. Az alapszabályok 1., 3., 23. és 26. paragrafusainak módosítása.
3. Esetleges indítványok.

Igazgatóság

Cipő-szükségletét szerezze be

a **Rákóczi uti Muhary** cipő-üzletében
Megrendeléseket méret után is elfogad
Keresztény üzlet

Pályázat

A lázári (Szatmártól 6 km. vasut állomás helyben) római katolikus egyházközség kántortanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalma: 18 köblös szántó-föld egy tagban, két szoba, konyha, előszobából álló lakás minden mellékkel, nagy kerttel — párber — stoia és államségély.

Kötelessége: kántortanítói kötelességek (osztott iskola) dalárda-vezető előnyben részesül.

Pályázati határidő október 27. mely napon délután 3 órakor a pályázók saját költségükön kántorpróbán megjelenni tartoznak. Elfogadási esetén előzetesen is lehet bármely nap kántor próbára jelentkezni.

Iskolaszék.

FERENC JÓZSEF
KESERÜVIZ

Árlejtési hirdetések

A m. kir. Nagyvárad thjf. város katonai parancsnokság gazdasági ügyosztálya 3475-1940. közg. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

Az érdekeltek tudomására hozom, hogy Nagyvárad város tulajdonát képező Szőlőtelep-utca 28. számú lakóház és a hozzá tartozó 3 hold szántó 1940. november 1-től 1 évi időtartam bérbeadására vonatkozó szóbeli árlejtés a nagyvárad katonai parancsnokság gazdasági ügyosztályánál (I. em. 20.) 1940. október 22-én délelőtt 9 órakor lesz megtartva.

Az árlejtésen résztvenni óhajtk az ajánlott összeg 5 százalékát tartoznak óvadék címén készpénzben letenni.

Nagyvárad, 1940. október 18.

Vitéz Rajnay Károly, s. k.
tábornok, városi katonai parancsnok.

A m. kir. Nagyvárad thjf. város katonai parancsnoksága ad 17761-1940. közg. szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

Az érdekeltek tudomására hozom, hogy Nagyvárad város tulajdonát képező Hágó-ut melletti „Olaszki terület temető” 8 hold 729 négyszögöl területű szántó haszonbérbeadására vonatkozó szóbeli árlejtés a városi katonai parancsnokság gazdasági ügyosztályánál (I. em. 20.) 1940. október 22-én délelőtt 9 órakor lesz megtartva.

Az árlejtésen résztvenni óhajtk az ajánlott összeg 5 százalékát tartoznak óvadék címén készpénzben letenni.

Nagyvárad, 1940. október 18.

Vitéz Rajnay Károly, s. k.
tábornok, városi katonai parancsnok.

Belvárosi Filmszínházban

2 órai harsogó kacagás
Turay Ida, Szaplonczay Éva Ró-
zsahegyi, Vaszary, Tompa Pufi ra-
gyogó magyar vígjátékban

Férjet keresek

Gondoskodjék jegyérő: elővételben. Telefon 18-01.
Híradók. Potkep.

SPORT

Rajt az erdélyi bajnokság kolozsvári csoportjában

Nagybányai SE—Törekvés Nagyváradon

Alig egy hónappal az erdélyi részek visszatérése után, vasárnap már bajnoki mérkőzést bonyolítanak le Erdélyben. Rajtolt a Nemzeti Bajnokság II. kolozsvári csoportja.

Az első forduló műsorán a következő mérkőzések szerepelnek:

Nagyvárad: Nagybányai SE—Törekvés, délután 3 órakor az erzsébet-ligeti pályán. A mérkőzés esélyese a nagybányai csapat, amelyben Havasi, Domján, Lukács, Szőke, Hanga stb. játsza-

nak. A Törekvés újjászervezett csapatára nagy feladatok várakoznak.

Kolozsvár: NAC—Bastya. A zöld-fehérek teljes csapattal állnak ki, csak a két szélen van változás. Dalos helyett Sere, Hanga helyett pedig M'hok játszik.

Szatmárnémeti: KAC—SZSE. A kolozsvári atléták csapatában szerepel Vass, Páll, Szaniszló II, Szántai és Dobay. A szatmári együttest most igyekeznek újjászervezni.

Elindult Budapestről a Kolozsvárra induló váltó-csapat

Budapestről jelentik: Szombaton reggel 9 órakor ünnepélyes külsőségek között indult el a Hősök teréről a Kolozsvárig futó váltó-csapat. Az OTT és MASZ vezetői üdvözölték az atlétákat, majd megadták a jelt az indulásra.

A magyar sport údyozletét Kolozsvárra vivő váltó minden tagja kb. 5 km-es utszakaszt tesz meg. A futárkocsiban foglal helyet Tatár István ügyvezető elnök, mint parancsnok. Az első autóbussz előreszalad Szolnokig és az abban levő atléták Szolnokon megebédelve várják, amíg az első autó futói egymást váltva, célt érnek. Szolnokon a második autó legénysége veszi át a váltóbotot és az első autó szalad előre Püspökladányig. Ilyen „nagyváltás” lesz még Nagyváradon, a Királyhágón és Bánffyváradon. Szolnokra a számítások szerint 15.50-kor, Püspökladányra 19.40-kor, Nagyváradra éjfélkor érnek. Ott az autóbusszokban alusznak s reggel 4.30-kor indulnak tovább 8.30-kor érik el a Királyhágót, 10.30-kor Bánffyváradot és 13 órakor érnek Kolozsvárra. Oda már valamennyien befutnak.

Közben kilenc városban tesznek kószort a Hósi emlékre. Cegléden, Szolnokon, Törökszentmiklóson, Kenderesen, Karcagyon, Püspökladányban, Berettyóújfaluban, Biharkeresztesen, Nagyváradon.

A váltóbot körtefából készült díszesen faragott rajta Erdély címere, Belül füres és ebben a MASZ és az üdvözlőiratát helyezik el. A váltóbotot Kolozsvár levéltárában fogják elhelyezni.

Vasárnap tartja meg a NAC rendkívüli közgyűlést

Nagyvárad. Saját tud. Vasárnap délelőtt 11 órakor tartja meg a NAC rendkívüli közgyűlést a NAC-Otthon nagytermében. A közgyűlés tárgysorozatán szerepel az egyesület új vezetőségének megválasztása is.

A közgyűlést ünnepélyes külsőségek között tartják meg az atléták. A sok vihart kiállt egyesületnek, 22 év után először lesz alkalma arra, hogy minden hatóságai terrortól függetlenül szabadon határozhasson célkitűzéseit felől. Ez a célkitűzés pedig nem lehet más, mint a magyar ifju nemzedék egészséges sportszellemben való nevelése.

A szövetség felkéri az összes tagokat és mindazokat, akik együttérznek a NAC-cal, hogy a közgyűlésen föltétlenül megjelenjen szíveskedjenek.

Október 27-én a BLASZ- vegyes játszik Nagyváradon

Nagyvárad. Saját tud. Pénteken este a Budapesti Labdarugó Alsövetség telefonon értesítette a NAC-ot, hogy a jövő vasárnap, október 27-én Nagyváradra küldi vegyes csapatát. Ellenfele a NAC kiváló erőkből álló vegyes csapata lesz. Ismét egy élvezetes és egyszerű sportot nyújtó mérkőzésben gyönyörködhetnek.

Merano szálloda

BUDAPEST IV., Bécsi-utca 2.

Központi fűtés. Hideg-meleg folyóvíz.
Pensiórendszer. Igen mérsékelt
árak. Olcsó havi bérlet.

A legköllemesebb családi
ház a Belváros szívében

Emlékezzünk...

1916. október 19. Léva y Ferenc a volt debreceni 2. honvéd huszárezred főhadnagya, a Vrf. Samulni (Dorna Vatra-tól délre 12 km.) hegy birtokáért vívott elkeseredett harcokban kimagaslóan vitéz és hősiesség magatartásról tett tanúságot. Miután az ezred 1916. október 18-án hasztalan kísérelte meg az őserdővel és sziklával borított, meredek magaslat elfoglalását, másnap, október 19-én, Léva y főhadnagy századának kellett azt megismételnie. A század a metsző hóvihárban, a meredek és csuszós hegyoldalon csak a huszársjai élén küzdő Léva y főhadnagy lelkesítő buzdítása és személyes példaadása mellett tudta a szakadatlan ellenséges tűz által fokozott emberföltötti nehézségeket leküzdeni. Véres közeiharcban végül is sikerült az elkeseredetten védekező oroszokat állásaikból kivetni és pánikszerű menekülésre kényszeríteni. A világháboruban kétszer segesült Léva y főhadnagy vitéz fegyvertényének elismeréseként másodszori legfelsőbb dícső elismerésben részesült.

Telefon 17-76

Ne kísérletezzen!

Cserépkályhát kizárólag a bevált Hardtmuth rendszer szerint rakassa át, mellyel Legujabb stílusú és színű chamotte kályhák, kandallók nagy választékban! Szerelés - Atrakás - Javítás

50%

famegtakarítást ér el. Kizárólag

„Bafisa” KERAMIK

Cserépkályha lerakat. — Színház mögött
Fieusch József kerámikus mőrnő
Szilágyi Dezső-u. 3.

Ingatlant venni, eladni, cserélni

Dr. SIMONYI-nál

Rákóczi-ut 2. — Telefon: 14-00

Nagyvárad Városi Vasút R. t.

Hirdetmény

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a Városi Katonai parancsnokság a fűzetjegyek és a bérletjegyek árát, pengő értékben az alábbiak szerint állapította meg:

A) Fűzetjegyek

10 drb 14 filléres szakaszjegyet tartalmazó fűzet ára	1.20 P
10 drb 18 filléres vonaljegyvet tartalmazó fűzet ára	1.40 P
10 drb 22 filléres átszálló jegyet tartalmazó fűzet ára	1.60 P
10 drb 24 filléres kétszeri átszálló jegyet tartalmazó fűzet ára	2.00 P

Fűzetjegyek kaphatók telepünk főpénztáránál, az ellenőrnél és a következő irodákban: Cziller Imre Áruháza, Szent László-tér, Hegedüs Hirlaporida, Rákóczi-ut, Bakó Matild Dohánytözsde, Telekiutca 4, Zitzmann József Dohánytözsde, Széchenyi-tér 6.

B) Havi bérletjegyek:

1. Bárki részére:	
Egy vonalra	7 pengő
két vonalra	9 "
összes vonalakra	11 "
2. Köztisztviselők részére:	
Egy vonalra	4 "
két vonalra	7 "
összes vonalakra	9 "
3. Városi tisztviselők részére:	
Egy vonalra	4 "
két vonalra	6 "
összes vonalakra	7 "
4. Tanulók és munkások részére:	
Egy vonalra	3 "
két vonalra	4 "
összes vonalakra	6 "

A bérletjegyekhez arcképes igazolványokat szolgáltatunk ki egy évi érvényességgel. A most kiváltott arcképes igazolványokat 1941 december 31-ig érvényesek. Az arcképes igazolványokért 20 fillér fizetendő és kiállításukhoz egy 6x6 nagyságú, — nem kartonra ragasztott — fénykép szükséges.

Köztisztviselői arcképes igazolványt kiállítunk mindazok részére, akiknek MÁV féláru jegyváltásra jogosító igazolványuk van, illetőleg, akik igazolják, hogy ilyen igazolvány váltásra jogosultak.

Tanulók, akik a kedvezményes bérletjegyeket igénylik, iskolai igazolvánnyal vagy indexel igazolják azt, hogy a folyó tanévben az iskolát látogatják. Munkások pedig az O. T. I.-től hoznak igazolványt.

A bérletjegyeket és arcképes igazolványokat központi telepünk főpénztára adja ki: hétköznapokon 8 órától 14 óráig. A hó utolsó és első napjaiban főpénztárunk a bérletjegyek kiadása céljából hétköznapokon reggel 8 órától 12 óráig és 14 órától 18 óráig és vasár és ünnepnapokon 9 órától 12 óráig áll a közönség rendelkezésére.

Nagyvárad Városi Vasút Üzlet-igazgatósága.

"DEBRECEN"

a főváros legkedveltebb

étterme

az erdélyi úri közönség kedvenc találkozóhelye

Romániában tilos a keresztény alkalmazottak elbocsátása

Bukarestből jelentik: A román munkaügyi miniszter elrendelte, hogy a vállalatok keresztény alkalmazottainak semmi körülmények között sem szabad felmondani a miniszter tudta és jóváhagyása nélkül. A rendelkezésre azért volt szükség, mert sok zsidó vállalat bosszúból menesztette keresztény tisztviselőit.

Arcáhidetések

Szavanként 10 fillér, állást keresőknek 25% kedvezmény

Allást keces

Házvezetőnek
ajánlunk keresztény urinót. Vidékre is. Kápolna-tér 3. ajtó 7. (Teleki-utcából.) Nagyvárad.

Keresztény
menekült jobb nő elmenne mint házvezetőnő parochiára vagy magános személyhez vidékre is. Kissné, Kertész-utca 69-a. Nagyvárad.

Allást nyec

15.000 lei
óvadékkal kezdő tisztviselőt keresek. Kereskedelmi Iroda, Mizeri kórház mellett. — Nagyvárad.

Irodai
küldönc fixfizetéssel felvétetik. Kereskedelmi iroda, Nagyvárad, Mizeri kórház mellett.

Ügyes
hentes, mészáros segédet keres Fremda hűsüzem, Margitta.

Portásfiut,
jő megjelenésűt, középiskolát járt 14—16 éveset 36 pengő fizetéssel, lakás és ruházattal keres Parkszálló

Tanulót,
Mátvás király-ut 54. szabósághoz felveszek.

Lakás

Kiadó
azonnalra 2 szobás utcai lakás. Nagyvárad, Széles-u. 23.

Háromszobás
modern magánház, — benne melegvízzel, a Nagy Sándor-utcán azonnalra is kiadó. — Cim: Nagyvárad, Ritók Zsigmond-u. 6-a.

Orvosi
rendelőnek vagy ügyvédi irodának alkalmas 2 utcai szoba, előszoba, Nagyvárad, Katolikus Kör épület I. emelet kiadó. Érdeklődni házimesternél.

Központban
3 szobás modern lakás kiadó. Telefon 12 36.

Gerliczy-u. 14.
alatt 2 szobás és egy szobás fűrdőszobás lakás kiadó. Értekezni Szaniszló-u. 55.

2 szoba,
konyha mellékhelyiségekkel november 1-re kiadó Nagyvárad, Buzságy liget 6.

Kiadó
különbejárta butorozott szoba. Nagyvárad, Wesselényi-u. 14., fűrdőszoba használattal.

2x3 szobás lakás
kiadó. Nagyvárad, Petőfi-u. 2.

Kiadó
4 szobás magánház központban. Értekezni: dr. Ulferti, 3-tól 5-ig. Telefon 22—98.

Butorozott
különbejárta udvari szoba, magános férfinek november 1-re kiadó. Nagyvárad, Kórház-u. 23.

2 szobás
fűrdőszobás, komplett, parkettás, új lakások 22.000 lei évi bérlet kiadók Körös-utcán. Felvilágosítással szolgál dr. Sebestyén ügyvéd, Nagyvárad, Szaniszló-utca 18. szám.

Kiadó
új, modern 1 és 2 szobás lakások. Értekezni 10—12-ig Balán u. 5. sz. alatt a házmeister-nél.

November 1-re
kiadó egy utcai négyszobás összkomfortos lakás. — Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 18.

Lahovári-utca
2. alatti 3 szobából álló modern új ház kiadó. Bővebbet Uri-utca 9.

Adás-vétel

Sürgösen
eladó vagy elcserélném Nagyvárad központjában főútvonalon 4x2 szobás, konyhás, spejzoz, pincés lakrészből álló házamat, 30 méteres utcafronttal 600 méter telekkel 16.000 pengő 480.000 lei, vagy hasonlóval elcserélném.

Eladók és elcserélhetők
még több kisebb, nagyobb magán- és bérházak, szőlők és birtokok. **Vekerdy Kálmán** ingatlanforgalmi és kereskedelmi irodája, — Nagyvárad, Széles-utca 28. szám.

Kombinált,
2 személyes rekamié, kombinált szekrény, kihúzható asztal, 4 kárpított szék, virágállvány, rádióasztal, vadonatúj állapotban, alkalmi áron, sürgösen eladó. Liebermann, Nagyvárad, Városvásár-utca 13.

Eladó
sürgösen Széles-utca mellett kisebb bérház. Ára 400.000 lei, melyből 100.000 lei rajta maradhat. Cimeket a kiadóba.

Schunda
hangverseny cimbalom és egy fekete witrin eladó. Cim: Mocsáry irógépes, Nagyvárad, Rákóczi-u. 13.

Olcsó pengő árakért most rendeljen

fűzőt, melittartót, príneszt öszi toaletti és kosztümiehez.

Jól szabott fűző nélkül a legjobb szabó sem tudja elérni, az új nőies proporcionált vonalakat. Testarányosítás, hibák kiigazítása anatómiai ismerettel. (Diszkrét kiszolgálás).

Kováts Sándorné

fűzőspeciálistánál.

Nilgesz-telep, Sinaia 4

Szoba,
konyha butor, új állapotban eladó. 1-utca 12. szám. Szöllősi-rét.

Hajtókosci,
használt, olcsón eladó. Hitler-u. 27. Zsigmond-u. 2-c.

Egy fél háló,
asztal, két székkal, elköltözés miatt olcsón eladó. Nagyvárad, Bem utca 13. ajtó 8.

Várad
szépfekvésű Aranyhegyen 8 holdas szőlő, gyümölcsös és veteményes föld, lakóház, gazdasági épületekkel, szükséges felszereléssel részben is eladó, vagy bére kiadó. — Nagyvárad, Szigligeti-utca 6-a.

14 család méh
eladó. Nagyvárad, Hágó-ut 41.

Rózsaburgonya,
anyaországai 13, hóphely 10 fillér. Prima mátkai burgonya 20 mázsa fokhagyma 40 fillér kg-ként. Időt és pénzt takarít meg, ha szükségletét telefonon vagy levelező lapon rendel meg. 50 kintig 40 fillérért hazaszállítom. Jurcsák burgonya és terménykereskedő. — Nagyvárad, Nagypiac-tér. Telefon: 11-96.

Eladó
egy Meidinger rendszerű fehér zománcos kályha. — Nagyvárad, Kórház-u. 7.

Eladó
vagy kiadó Petőfi-u. (volt Ruinelor) 6. számú ház és szőlő. Érdeklődni ugyanott. Lukácsnál.

Allókazant,
100 literest veszek vagy bérelek. Singer mechanikus, Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 6. szám.

Szent József Kulturházban
eladó egy 8 csöves és egy 6 csöves Zephir-kályha, teljesen új állapotban. Érdeklődni lehet a római katolikus püspöki irodában vagy a Kulturház gondnokánál. Szent József-u. 23. szám.

KIADÓTULAJDONOS: SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA RT

Fő- és felelősszerkesztő: Felelős kiadó:
Dr. Paál Árpád **Dr. Scheffler Ferenc**
a Szent László-nyomdai igazgatója